

TÕRVA TEATAJA

DETSEMBER
2021

Väljaandjad: Tõrva vallavalitsus Kujundus: loovbüroo Kuldne Lammas Trükk: Kroonpress Otsepost: OÜ Joon Tiraaž: 3000 Toimetus: Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992

PCR TESTIMISPUNKT NÜÜD TÕRVAS!

Terviseameti avaliku testimise partnerite Medicumi, SYNLABi, Qvalitas Arstikeskuse abil ja koostöös Tõrva Vallavalitsusega saab detsembris anda proovi koroonaviiruse PCR-testiks ka Tõrvas.

Pärast pikki läbirääkimisi õnnestus mõningateks detsembrikuu päevadeks Tõrva tuua PCR-testimispunkt, mis siiani on olnud enamjaolt suuremates linnades. Testimispunkt leidis koha Tõrva linnas, kohe vallavalituse hoone vastas, aadressil Kevade 10, kus varasemalt tegutsenud Vintage Studio.

Säästab oluliselt aega

Tõrva vallavanem Maido Ruusmann sõnas, et õigeaegne ja kodulähedane testimine on viiruse leviku pidurdamisel väga oluline komponent ning kohalikud elanikud on selle vajadusest ka märku andnud. „Lõpuks õnnestus testimisvõimalus ka Tõrva saada! See on vajalik, et Tõrva piirkonna inimesed ei peaks haiguskahtlusega minema Valka, Tartusse või Viljandisse proovi andma. Usun, et testimispunkti tulek Tõrva aitab säästa märkimisväärselt kohalike inimeste aega ja takistada viiruse levikut,” sõnas Ruusmann.

Testimispunkt toimetab detsembrikuus veel 22. detsembril ajavahemikus 12.00 - 14.00. Edasist vajadust hinnatakse jooksvalt ning sellest antakse teada Tõrva valla kodulehel.

Kui PCR testimiseks on vajalik perearsti saatekiri, siis lisaks sellele on võimalus teha ka tasuta antigeeni testi hinnaga 19€. Antigeeni

testi tegemine toimub ajavahemikul 13.30-14.00. Antigeeni testi tulemus on vajalik lastele vanuses 12 - 17 (kaasa arvatud), kes saavad selle esitamisel osaleda üritustel ja käia meelelahutuskohtades, kus vajalik esitada tõend vaktsineerituse või läbipõdemise kohta. Antigeeni test kehtib 48 tundi.

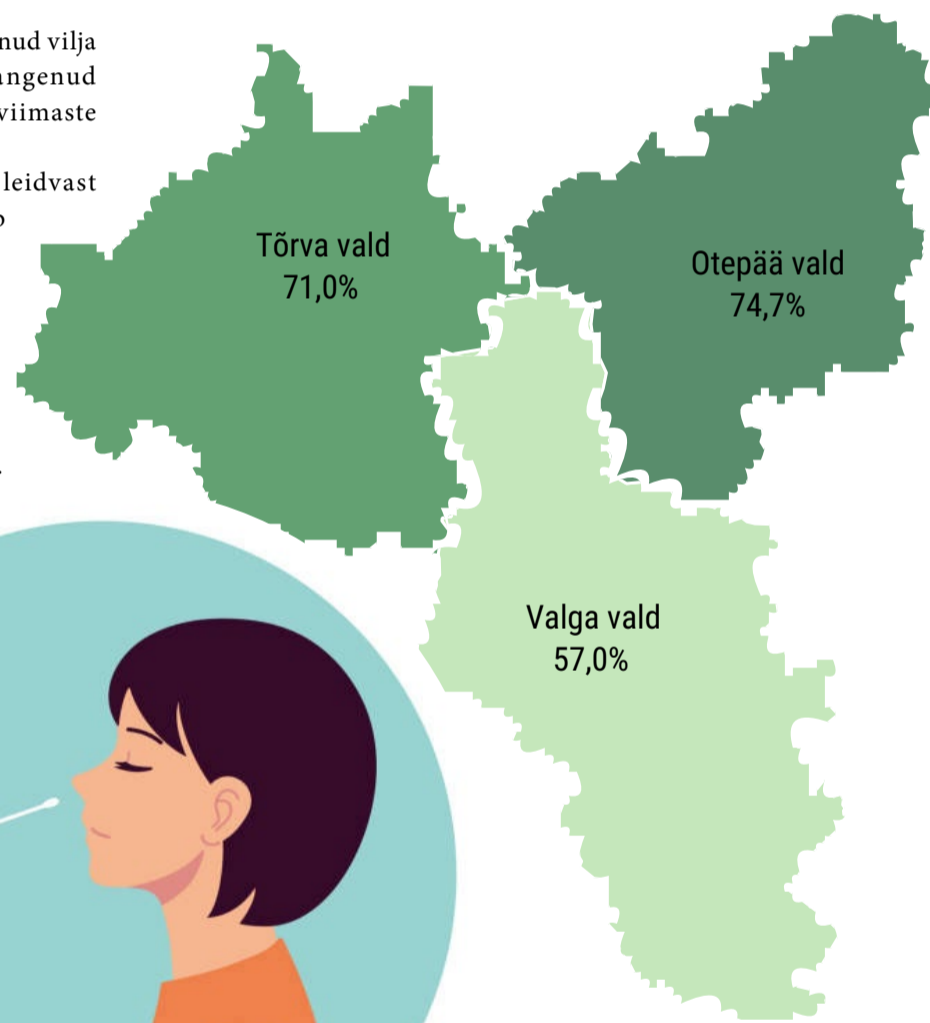
Testimine populaarne

Siiani on testimine toimunud juba kolmel päeval – 3., 8. ja 13. detsembril. Tasuline antigeenitesti võimalus tekkis juurde 8. detsembril ning seda asuti kohe aktiivselt kasutama. Tõrva valla Covid-koordinaator Kristi Napast sõnas, et üks tähtsamaid põhjuseid PCR testimise Tõrva saamiseks oli koolilaste õigeaegne testimine. „Suur probleem oligi just lastega, kes pidid jääma isolatsiooni, mida sai lühendada testimisega,” sõnas Napast. „Mitmed lapsed jäid pika isolatsiooni tõttu õpingutes maha ning see tekitas stressi. Samuti oli keeruline broneerida aega ning vanematel leida aeg sõita testimisele.“ Inimeste teadlikkus testimise osas on järjest tõusnud ning infot aitavad levitada ka perearstid.

„Testimist oli üsna keeruline Tõrva saada, kuid praegu on meil teadmine, et vajaduse jätkumisel saab Tõrvas teste anda ka edaspidi,” lisas Napast. Tõrva vald oli pikalt haigestumises esirinnas,

nüüd on pingutused kandnud vilja ning haigestumus on langenud omavalitsuste võrdluses viimaste hulka.

Kevade tänaval koha leidvast testimispunktist saab proovi anda ninaneelukaapest või kurguloputusvedelikust, viimase puhul peab olema vähemalt tund aega eelnevalt söömata, joomata, nätsu närimata ja suitsetamata. Proovi andmisele

Vaktsineeritute arv maakonnas (12. detsembri seisuga)

on oluline kaasa võtta isikut tõendav dokument (laste puhul sobib ka õpilaspilet). Proove võtavad meedikud siseruumis, kuid eelnev ootamine on viiruse leviku tõkestamise eesmärgil väljas. Sellega seoses on soovituslik testimisele minna võimalikult täpselt ja riietuda ilmastikule vastavalt.

Tallinna laborisse

Testile pääsemiseks vajaliku saatekirja saamiseks tuleb eelnevalt ühendust võtta oma perearstiga

või helistada perearstide nõuandeliinile 1220. Peale saatekirja laekumist avaliku testimise organisatsiooni saabub saatekirjal märgitud telefonile lühisõnum aja broneerimise lingiga. Kui sõnumit ei ole 24 tunni jooksul saanud, on soovituslik võtta ühendust saatekirja väljastajaga, et kontrollida telefoninumbri korrektsust. Saatekirja saamise järel saab testimiseks aja broneerida lehel koroonatestimine.ee. Kui seda tehtud ei ole, helistab testimise kõnekeskus ja pakub sobiva aja ja koha.

Proovid viiakse Tõrvast SYNLABi Tallinna laborisse ja laborisse saabumisest umbes 24 tunni jooksul saavad inimesed vastused oma digilugu.ee, kust neid näeb ka arst. Kui digilugu.ee keskkonda ei ole võimalik ligi pääseda, võib tulemust küsida oma arstilt. Positiivse tulemuse puhul helistab ka Medicumi-SYNLABi kõnerobot.

Lisainfo testimise ja vaktsineerimise osas Tõrva valla Covid-koordinaator Kristi Napastilt telefonil 5454 5410 või kristi.napast@torva.ee

VAKTSINEERIMISVÕIMALUSED DETSEMBRIS

21. detsembril kell 14.00 -16.00 Tõrvas, Kevade 10 (vallavalitsuse vastas). Vaktsineeritakse Pfizer vaktsiiniga ning eelnev registreerimine ei ole vajalik. Vaktsineerimisele oodatakse kõiki, kes soovivad teha esimest, teist või tõhustusdoosi.

Kaasa tuleb võtta isikut tõendav dokument.

Egon Ilisson

KUMMALINE 2021

Nii kaugele kui mu mälu ulatub, pean tunnistama, et nii eriskummalist aastat kui 2021 nagu ei mäletagi. Täitsa võimalik, et esimestel eluaastatel võis ka maailm üsna imelik paik olla, aga täiskasvanueas läheb see aasta-aastalt imelikumaks.

Kõigepealt mu enda näitel, siis jätsin aasta alguses suitsetamise maha. Algselt olin hobisuitsetaja, siis mingil hetkel hakkasin harrastajaks ja lõpuks juba tegin ikkagi vaat et profitasemel. Loobumine polnud raske otsus ja mingit „ma olen juba aastaid mõelnud, et peaks maha jätma“ kurbmängu ei olnud. Üks päev lihtsalt tundsin, et see käheda kurguga elamine on üsna tüütu ja enam ei teinud. Mingeid kolme tee ristic lepinguid või uusaastalubadusi polnud.

Küll aga oli mul kunagi lubadus kadunud vanaisale, et minust saab ülikooliharitud poiss. 15 aastat pärast vanaisa lahkumist taevastesse ülikoolidesse lõpetasin mina lõpuks maa peal. Kokku võttis see aega 18 aastat, millest õppimist sisaldasid peamiselt esimene ja viimane. Eks üks põhjuseid oli ka kindlasti see, et keegi ei saaks mulle kõrghariduse puudumist ette heita, ja ka see, et kohati ma tundsin, et ehk ma olen siiski grammike targem, kui mu haridustase näitab. Aitasin selle järele.

Aga mis puutub kummalisust väljaspool minapilti, siis karm on öelda ja mõelda, et üks paganama viirus on meie elude lahutamatu osa. Aga paraku see nii on. On neid, kes on pidanud sellele kurjale viirusele ja selle tekitatud haigusele alla vanduma. On neid, kes on selle tõttu kaotanud lähedasi või sõpru. Arvan, et nüüdseks on vähemal või rohkemal määral mõjutanud see meist kõiki ning on süvenenud ühine soov, et see lõppeks ja me saaksime elada nii nagu vanasti.

Aga siis, kui me palvetame pääsemise nimel ja meie lõpuks visatakse päästerõngas, mida nii pikisilmi oodati, siis ütleb mingi osa seltskonnast, et see ei sobi neile. Küll on värv vale, küll on materjal liiga pehme, küll ei olda kindlad, kas seda on ikka piisavalt katsetatud, et see meid päästab. Ma olen igati selle poolt, et iga inimene otsustab ise keha üle, mille sisse ta sündides pandi. Aga no kuulge? Kui vanasti tehti koolis meile jumal teab mis vaktsiine, mis olid pärit kusagilt pärapõrgust, ja keegi isegi ei kahelnud, siis miks ma peaks nüüd alahindama lääne superlaborite meditsiini? Kui mulle ongi mingit jama sisse süstitud, siis ilmselt just kooli arstikabineti. Mis enam saab viltu minna? Ja kui ma ei usalda tippmeditsiini, siis mida ma üldse saan siin maailmas usaldada?

Teiseks müstikaks on maailma majandus. Me räägime sellest, kuidas ühest küljest sööb viirus meil peost viimased reservid ja teisest küljest näitavad ettevõtted ja indeksid selliseid kasumeid ja edunumbreid, et haara peast. Televisoorist varsti ei tulegi muud kui saateid investeerimisest ja sellest, kuidas jalad seinal miljonäriks saada. Minu hinnangul on aga praegu rongile hüppamine juba üsna libedalt platvormilt.

Ja siis see elekter. Me oleme juba nii kaugele aetud, et isegi need „minu jaoks on klaas alati pooltäis“ tüübid ei rõõmusta selle üle, et vähemalt vee hind on stabiilne, vaid kiruvad elektrihinda. Jah, see on karm ja seda kasutavad eelõige ära teenusepakkujad, kes selle kilbi varjus tõstavad hoobilt oma hinnakirja. Ma olen kuulnud, et näiteks juuksurid ja iluteenuste pakkujad on kohati suisa 50-100% peale keeranud oma teenuste hinnale. Eks varsti tuleb see ka teistes sektorites, aga õnneks vaba turumajandus väärib liigkasuvõtjatel kiiresti käed selja taha. Teisalt ei jõua juba seitsmendat nädalat langev nafta hind maailmaturul mitte kuidagi meile kohale.

Aga vähemalt oli talv talve moodi ja suvi suve moodi ning see on üldse kõige kummalisem, mis Eestis puhul olla saab.

Ilusat jõuluaega ja... armastage!

TOREDAT PÜHADEAEGA, HEAD TÕRVAKAD!

Maido Ruusmann

Kätte on jõudnud vaiksem ja rahulik periood aastast ning aeg on taas vaadata möödunud aastale tagasi, teha kokkuvõtteid ning seada uusi ja veel ambitsioonikamaid sihte. Usun, et meil kõigil sai tehtud kõvasti tööd, mõeldud välja uusi ideid ning arendatud juba käimasolevaid. Toimekalt tegus aasta oli ka vallavalitsuses ning jätkuva viiruselaviku tõttu järeleandmisi ei tehtud, vaid lisati veelgi tempot juurde. Aasta jooksul nägid nii mõnedki väga suured projektid viimaks ilmavalgust ning mitmed väiksemad, aga samuti vajalikud, said korda saadetud. Kuigi jäid ära mitmed üritused seoses meid jätkuvalt kimbutava koroonaviiruse süü läbi, oli aastas mitmeid hetki, mil saime taas nautida üksteise seltskonda, kvaliteetset muusikat ning mõnusat äraolemist.

Tõrva vald sai tänavu nelja-aastaseks, seisab kindlalt kahe jalaga maapeal ning on valmis jooksma hakkama! Sel aastal pakkusid rohkesti kõneainet kohaliku omavalitsuse volikogu valimised, mis kulmineerusid 17. oktoobril toimunud valimispäevaga. Soovin veel kord tänada teid, head tõrvakad, meie meeskonnale antud usalduse eest järgneva neljaks aastaks. Võite kindlad olla, et võtame saadud usaldust ja võimalust juhtida meie valla elu veelgi paremaks täie tõsiduse ja pühendumusega.

Sel aastal jõudsid lõpusirgele mitmed, juba aastaid ettevalmistatud projektid. Juulis elasime kaasa Tõrva Veemõnula kauaoodatud avamisele, mis tõi kokku tõrvakaid ja Tõrva sõpru nii lähemalt kui kaugemalt. Mulgimaa-ainelise avamistenduse „Näkki nägid?“ lavastas Tõrva juurtega näitleja Adeele Jaago, põimides kokku muusika, teksti ning valgusinstallatsiooni. Usun, et enamus meie seast on jõudnud juba varbad vette kasta, lõõgastuda erinevates saunades ning nautinud lumavat looduslikku vaadet, mis avaneb meie Veemõnula mullivannidest. Kes veel ei ole jõudnud, siis soovitatan soojalt veeta üks lumine talvapäev

suusaradadel või kelgumäel ning seejärel minna nautima veemõnuseid. Seejuures ära unusta kasutada ka tõrvaka kaardi soodustust!

Teine väga oluline objekt, mis selle aastanumbri sees valmis sai, oli uuendatud staadion. Selle avamisel käisid kohal mitmed nimekad sportlased nii Tõrvast kui kaugemalt – loomulikult meie oma odasangar Magnus Kirt, aga ka Jaak Uudmäe, Rasmus Mägi, Erki Nool, Tanel Laanmäe ja mitmed teised. Meedias tituleeriti Tõrva staadion suisa Eesti kaunimaks spordiplatsiks! Koos jõukohaste valgustatud suusaradade, ratta-, kõnni- ning jooksuradade ja discgolfi pargiga moodustub mitmekülgne spordikompleks, mis rahuldab ka kõige nõudlikuma liikumishuvilise ja spordientusiastiga.

Kogu valla eluolu muutus märgatavalt turvalisemaks ja valgumaks – nimelt uuendati kogu valla tänavavalgustus ning viimaks saab ohutumalt liigelda ka Rulli külas, mis sai samuti uhiuued valguspostid. Lisaks sai uue parkla ning kauni inglimesaia Helme kalmistu, korralikult asfalteeritud peatänavad sai Ritsu. Kopp löödi maasse, rajamaks Mulgi Elamuskeskus, mis toob piirkonda uut hingamist põneva vaba aja veetmise paiga näol ning säilitab meie unikaalset kultuuripärandit.

Üks meeldejäätavamaid sündmusi lõppevas aastast oli kindlasti Tõrva Tule-Päevad, mis on kujunenud mõnusaks ajaks aastast, mil kodukanti leiavad tee ka kõige kaugemal elavad tõrvakad. Tänavune Tulede Öö rada oli Eesti selle suve suurim valgusfestival, millele lisasid vürtsi erinevad esinejad, hiiglaslik lõke, muusikalised numbrid ning ainulaadsed valgusinstallatsioonid. Ja need liivaskulptuurid.. Sel korral kaunistas Tõrva keskvaljakut kuus erinevat skulptuuri, mis tõi kohale rahvast lähemalt ja kaugemalt. Oli nii armastajaid, oli vihkajaid – ükskõikseks ei jätnud need skulptuurid ilmselt kedagi. Seda just ongi vaja, sest selliseid

tegevusi ja sündmusi peame tegema, et oleksime tuntud ja teatud nii lähemal kui kaugemal. Ikka eesmärgiga, et inimesed leiaksid tee Tõrva külaliste, elanike, õppurite kui investorite näol.

Lõppevas aastast oli mitmeid hetki, mil saime taas tunda uhkust meie tublide sportlaste ja andekate noorte üle. Kuigi spordi- ja kultuuriüritusi oli tavapärast vähem, tõi mitmeid medaleid Tõrva valda taas Romet Kivi. Samuti paistsid oma tulemustega erilisel silma meie noorsportlased Katre Marit Liiv, Mirell Luik, Bianca Uhtjärv ja Kevin Reinberg. Head taset näitasid veteransportlased eesotsas Harry Mägi, Rein Miku ja Aare Õispuuga, discgolfarid, võrkpallurid ning suurepärase võistlusaasta tegi rallikrossisõitja Maiko Tamm. Ja targad on meie noored ka! Tõrva Gümnaasiumi eksamitulemused olid vabariigis 16. kohal – see on parim tulemus kõigi Kagu-Eesti koolide seas! 2021. aasta andis järjekordset kindlat tõestust, et Tõrva vallas sirguvad andekad ja tähelepanuväärsed talendid ning tulevik saab olla ainult helge.

Kuhu edasi? Ikka kõrgemale, ikka kaugemale. Uuel aastal alustame Tõrva valla noorperede toetusprogrammiga, kaotame lasteade kohatasud, avame Mulgi Elamuskeskuse, jätkame kaasava eelarve rakendamise ja plaanis on veelgi mitmeid-mitmeid suuremaid ja väiksemaid tegevusi, et meie elukvaliteet Tõrva vallas elades üksnes tõusuteel oleks.

Saame lõpetada aasta igati positiivsel noodil. Kuigi võitlus koroonaviirusega ei ole veel täiel määral võidetud, loodame, et lõpusirge sellele keerulisele ajajärgule on paistmas. Soovin teile, head tõrvakad, et aasta lõpp ja uue algus tuleksid rahulikult, õnnelikult ning kõige kallimate inimeste lähedal. Võtke hetkeks aeg maha, nautige seda imetabast vaatepilti, kui mõnusalt paks lumevaip on maas, ning leidke aega ka iseenda jaoks.

Kaunist jõuluaega, meeleolukat aastavahetust ja edukaid ettevõtmisi uueks aastaks!

KUUFOTO: 14. detsembril avati Hummuli lasteaia juures õuesõppeklass Sipsiku Tareke, mille kinkis lasteaiale Agrone gruppi kuuluv kohalik ettevõtte Hummuli Agro. Nüüd on mudilastel päris oma maja, kus tutvuda nii maaeluga kui ka ise näpud mulda panna. Foto: Sven Začek

MAAKONNA PARIM TOOTMISETTEVÕTE ON CHAGA OÜ

24. novembril Taagepera lossis toimunud pidulikult tunnustussündmusel kuulutati välja konkursi „Valgamaa ettevõtluse auhind 2021” võitjad. Tõrva piirkonnast pälvis parima tootmisettevõtte auhinna Chaga OÜ ning eriauhind „Raudvara” anti üle Beetela OÜ-le.

Aasta tootmisettevõtte Chaga OÜ on Tõrva linnas asuv ettevõtte, mis toodab musta pässiku ehk chaga baasil toodetud eliksiire. Chaga puhul tõsteti esile nende stabiilset kasvu, tugevat panustamist kogukonda ning uue tooteshottide turule toomist. Lisaks on Chaga odaviskesangari Magnus Kirdi suursponsor. Auhinna võttis vastu Chaga Health tegevjuht Siim Kabrits.

Samal hommikul andis Tõrva vallavanem Maido Ruusmann üle „Raudvara“ auhinna Kalju ja Svetlana Tipkale, kelle ettevõtte Beetela OÜ tegutses järjepidevalt 28 aastat. Vallavanema sõnul on imetlust, austust ja tunnustust väärt ettevõtte edukas toimimine nii pika aja vältel. „Ma siiralt loodan, et teie 28 aastat ettevõtluskogemust ei panda nüüd varna rippuma, vaid ka teie veetav Kalme kalakasvatuse saab senisest enam hoogu juurde,” rääkis Ruusmann. Svetlana Tipka sõnas, et eduka ettevõtluse saladus seisneb, et vaatamata raskustele tuleb alati edasi minna ning vajadusel püksirihma pingutada ning ise rohkem tööd teha. „Kui kõiki teenuseid sisse osta, siis oleks ammu juba läinud. Oma töö ja vaevaga on vee peal püstitud,” lisas Kalju Tipka.

Kokku laekus konkursile 54 tunnustamise ettepanekut ning auhindu jagati seitsmes kategoorias.

TASUTA PSÜHHOOGILINE ABI TÕRVAS

Vaimse tervise teenuse kättesaadavamaks muutmiseks on Tõrva vallavalitsus sõlminud kokkuleppe OÜ Frangipani psühholoog-pereterapeut Edith Ainsaluga, kes detsembrikuu jooksul osutab Tõrva valla elanikele tasuta psühholoogilise nõustamise ja perenõustamise teenust. Teenus on valla elanikele tasuta ning kohtumised toimuvad Tõrvas, vajadusel on võimalik viia nõustamist läbi ka veebi teel.

Elus tuleb ette rõõme ja muresid, häid ja halbu kogemusi. Mõned läbielamised või kogemused, kas siis pikema perioodi vältel või lühiajaliselt võivad olla rängad ning mõjutada meid sellisel viisil, et me lihtsalt ei oska oma teadmiste, elukogemuse ja oskustega vaimset selle kõigega ise toime tulla. Tihti avalduvad vaimsed probleemid inimese igapäevases käitu-

mises, otsitakse lohutust meie füüsilist tervist kahjustavatest tegevustest, nagu alkoholi- või mõnuainete tarvitamine, liigsöömine või ka vägivaltsimine oma lähedaste ringis. Kui meil on mure, siis tuleb sellest rääkida, rääkida oma lähedastele, sõpradele, kuid kui see on võimatu, siis tuleks abi otsida professionaalselt nõustajalt.

Psühholoogilise nõustamise ja pereteraapia seansside ajad saab kokku leppida otse psühholoogiga. Teenuse osutaja tagab kõikide klientide konfidentsiaalsuse.

Astu oluline samm juba täna! Sind ootab psühholoog ja pereterapeut Edith Ainsalu, võta ühendust numbril 521 1347.

Üldinfo teenuse osas Tõrva valla sotsiaalosakonna juhatajalt Taimo Tugilt telefonil 766 5347 või 5301 4335 ja taimo.tugi@torva.ee

KULTUURIPREEMIA OOTAB KANDIDAATE

Tõrva valla kultuuripreemia on preemia kultuurielul ja selle edendajate väärtustamiseks ning selle eesmärk on tunnustada Tõrva vallaga seotud isikuid ning kollektiive, kes on kultuuri alal saavutanud silmapaistvaid tulemusi.

Kultuuripreemia määratakse isikule või kollektiivile, kelle töö ja saavutused on kaasa aidanud kultuuriväärtuste loomisele Tõrva vallas ja on tunnustuseks ning maine kujundajaks Tõrva vallale. Kultuuripreemia suurus on 1000 eurot.

Ettepanekuid kultuuripreemia

määramiseks saavad esitada kõik juriidilised ja füüsilised isikud. Isik saab esitada ühe kandidaadi.

- Kirjalik ettepanek peab sisaldama andmeid esitatava isiku või kollektiivi kohta (täpne nimi, aadress, kontakttelefon), ülevaadet kultuurialasest tegevusest, argumenteeritud põhjendust ning esitaja kontaktandmeid.
- Ettepanekuid saab esitada ka Tõrva valla kodulehel.
- Ettepanekute esitamise tähtaeg on 15. jaanuar 2022.

- Kirjalikud ettepanekud saata: Tõrva Vallavalitsus, Kevade 1, Tõrva 68605 või torva@torva.ee Märksõna: TÕRVA VALLA KULTUURIPREEMIA

Tõrva valla kultuuripreemia antakse üle 24. veebruaril toimival pidulikult üritusel.

2019. aastal pälvis kultuuripreemia Elmar Orav, 2020. aastal Thea Leitmaa, 2021. aastal Laine Vettik. Lisainformatsioon: Pille Ilisson 53 02 4110 pille@torva.ee

MULGIMAA ARENDUSKOJA JUHATUSE ESIMEHEKS VALITI MAIDO RUUSMANN

Mulgimaa valdu hõlmav Leader tegevusgrupp MTÜ Mulgimaa Arenduskoda valis 29. novembril toimunud üldkoosolekul omale uue juhatuse.

Uude juhatusse kuulub kokku üheksa liiget ehk kolm iga Mulgimaal paikneva omavalitsuse kohta (Viljandi, Mulgi, Tõrva). Juhatus valis esimeheks Tõrva vallavanema

Maido Ruusmanni.

Vastne esimees Ruusmann sõnas tulevikku vaatavalt, et tegevusgrupi peafookus saab olema uue strateegia koostamine, millega ambitsioonikalt minna vastu uuele Euroopa Liidu rahastusperioodile. Samuti peab Ruusmann oluliseks senisest enam pöörata tähelepanu oma liikmete

kaasamisele, ühtsete mõtete Mulgimaa kasuks rakendamisele ning ka Mulgimaal tegutsevate arendusorganisatsioonide senisest veelgi parema koostöö arendamisele.

MTÜ Mulgimaa Arenduskojal on 99 liiget. Nende hulgas kolm omavalitsust, 38 äriühingut, 57 mittetulundusühingut ja üks sihtasutus.

NOORED LEIUTAJAD SAID PREMEERITUD

7. detsembril autasustati Tallinnas PROTO avastustehases õpilasleiutajate riikliku konkursi parimaid ning anti üle koostööpartnerite eripreemiad. Tõrva noored leiutajad näitasid nutikust ja oma põnevaid ideid, mis pälvisid taas kõrgeid kohti!

Teise kooliastme esimese preemiaga auhinnati Ragnar Leeduksit Tõrva gümnaasiumi 6. klassist töö „Mahlasäilituse komplekt” eest. Selle leiutisega tennis Leeduks ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi auhinna. III preemia sai Edward Lass 5. klassist töö „Lukuga tõukerattahoidja” eest.

Kolmanda kooliastme III preemia pälvis Elis Ütsik 7. klassist töö „Eesti veekogude äpp (EVÄ)” eest. Töö pälvis ka Tallinna Tehnikaülikooli Mektory tehnoloogiakooli auhinna.

Juhendajapreemia pälvis Jaan Tasa Tõrva gümnaasiumist teises vanuserühmas I preemia pälvinud Ragnar Leeduksi töö juhendamise eest.

Transpordiameti auhinna pälvisid Kevin Reinberg 9. klassist töö „MINA-FOORSULLE” ja Edward Lass „Lukuga tõukerattahoidja” eest, sama auhinna pälvis ka nende juhendaja Jaan Tasa.

KVALITEETNE LUMETÕRJE NÕUAB MÕISTMIST JA SUHTLEMIST

Egon Ilisson

Juba detsembrikuu alguses sadas maha korralik kogus lund ning taas tekkis üheks oluliseks kõneaineks lumetõrje. Vallamajanduse osakonna juhataja Tõnu Jaansalu sõnul on peamiseks murekohaks lumetõrje puhul see, et ootaja jaoks tundub aeg alati pikk. Ometi ei jäeta teid lükkamata, olenemata sellest, kui kulukas või aeganõudev see on.

Jaansalu kinnitab, et raha kokkuhoiu mõttes pole mitte ükski lükkamist vajav meeter jäänud lume alla. „Tihtipeale teevad sajahuhid ringi ära ja hakkavad siis otsast peale ehk on vaja lükata uuesti üle äsja lükatud teed, kus on teada, et tuisuga need taas on täis tuisanud,” tunnistab osakonna juhataja. Tema sõnul on teenusepakkujatel teada kitsaskohad paremini kui vallaametnikel ning need lõigud, mis tavaliselt mõne tunniga täis tuisuvad, on ka alati kõrgendatud tähelepanu all. Siiski on ka teelõike, mille seisukorrast info koheselt lükkajateni ei jõua.

Reeglid paigas

Jaansalu sõnul on lumekihi paksus, millega minnakse tõrjet tegema, 10 cm ja sulalumega veelgi väiksem. Kirjutamata reeglilik on aga see, et töid asutakse teostama pärast lumesaju lõppu, mis on ka loogiline, kuna pikad lumesajud võivad tekitada olukorra, kus tehtud tööst pole mõne tunni möödudes mingit kasu. „Ei ole oluline, milline on nädalapäev või kellaaeg, kui lumesadu lõpeb, siis minnakse ka välja. Suurema sajuga hakatakse ka mõningaid teelõike varasemalt puhastama,” räägib Jaansalu ekstreemsetest lumesadudest.

Sajahuhid teavad, et ka pühapäeva öösel on vaja olla valmis rooli istuma, sest esmaspäeval peavad inimesed tööle saama.

Mured muutuvad

Tihtipeale on inimestel ka väga konkreetseid soovid ja ollakse pahased, kui neid ei täideta. Näiteks mõned maanteedest kaugemad talud, kus omanik igapäevaselt ei ela, palutaksegi jätta puhtaks lükkamata, kuna kardetakse, et sinna võivad sattuda soovimatud küllalised. „Aga siis jälle omanik helistab reede õhtul, et me nüüd tuleme ja palun käige ja lükake ära,” toob Jaansalu markantseid näiteid. Loomulikult tullakse ka sellistele soovidele vastu, kui mõni lükkaja on sel ajal piirkonnas, aga kõiki nõudmisi pole võimalik täita.

Pidevalt ja igapäevaselt peab olema kursis tekkivate probleemidega. „Eks selle jaoks me siin vallamajas olemegi, et aidata, aga teinekord lihtsalt on mõningate nõudmiste täitmine keeruline,” tunnistab vallamajanduse osakonna juhataja, et talvel läheb tubli osa tööajast lumetõrje koordineerimisele.

Aeg-ajalt juhtub ka seda, kus kinnistu omanik on nõrduinud, kui tema isiklikku erateed või hoovi pealset lahti ei lükata. „Eramaadelt lume lükkamine on vastutulek valla rahvale ja tegelikult on see sajahuhide poolt hea tahte märgiks,” ütleb Jaansalu. „Samuti tuleb arvestada, et kui erateedele on püstitatud sõitmist keelavad märgid või tõkkepuud, siis sajahuht sinna lükkama ei lähe,” selgitas Jaansalu. Soovi korral võib liikumist keelavad märgid varjata näiteks prügikottidega. Samuti ei lükata lund sisehoovides, sest juhtidel puudub teadmine, kus võivad asuda peenrad vms objektid, mis traktori alla jääda ei tohi, ning tihtipeale pole hoovis traktoril võimalik manööverdada.

Arvestada tuleb ka sellega, et erateed, millest küll sõiduautoga

LUMETÕRJE KONTAKTID TÕRVA VALLAS

Meie vallas on kokku 12 lumetõrje piirkonda, mida haldavad erinevad teenusepakkujad. Suured põhimaanteed on Transpordiameti haldusalas, väiksemaid teid haldab vald ja mitmeid väiksemaid metsateid RMK.

Juuresolevalt kaardilt näed, kuidas piirkonnad asulate vahel jagunenud on ning kes vastutab konkreetse piirkonna eest. Probleemide korral on võimalik ühendust võtta otse teenusepakkujaga või helistada vallamajanduse juhatajale Tõnu Jaansalule (766 5312) või hooldusjuhile Heli Ottile (766 5330).

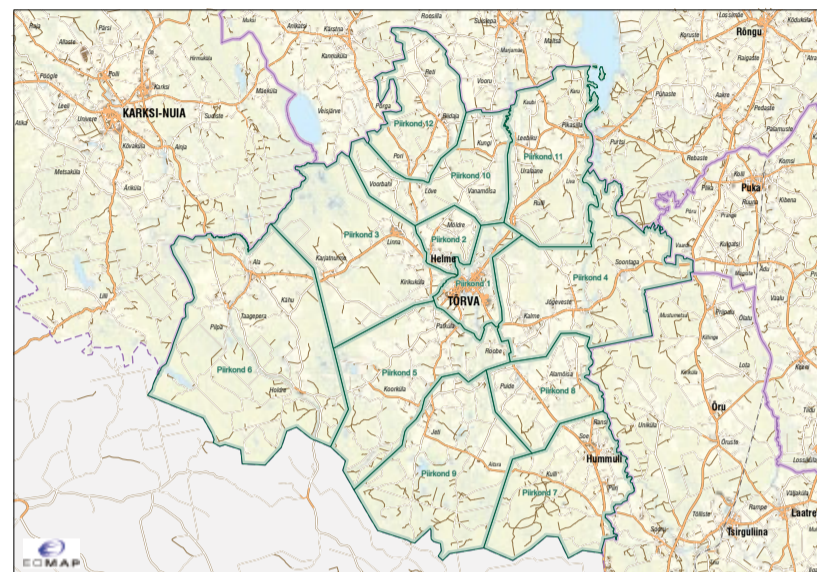
Kindlasti proovige võimalikult täpselt kirjeldada antud tee asukohta. Tänu sellele on ka vallaametnikel ja teenusepakkujatel parem ülevaade sellest, millised lõigud vajavad enim tähelepanu.

hõlpsasti läbi pääseb, ei pruugi olla sobivad suurte traktorite, sest oksad võivad takistada nende liikumist.

Läbisaamine lükkajaga

Süüdistamine ei tule kellelegi kasuks ning probleemiga tuleb tegeleda. Kui inimesel on mure, siis tuleks võtta ühendust vallavalitsuse või piirkonnas tegutseva hooldusfirmaga. „On neid lükkajaid, kes soovivad, et neile antaks otse kinnistumani omanikult teada, et nad on hädas, ja on neid, kes soovivad, et vallaametnikud lükkamist koordineeriks,” räägib Jaansalu, et talle tuleb hooajal kümneid kõnesid lumerohkuse kohta, mille ta edastab antud piirkonnas tegutsevale teenusepakkujale. „Mulle võib alati helistada ja öelda, kus on tee läbimatu, ning siis ma otsin kaardilt üles, millise lükkaja alale see jääb. Samas tuleks ikkagi hinnata, kas inimene pääseb ise läbi või mitte,” tunnistab Jaansalu, et tõenäoliselt sahk jõuab kõikjale, aga lihtsalt arvestades kilomeetraaže, siis ei pruugi see juhtuda lähitundidel. Samuti on oluline teenuse osutajatesse suhtuda inimlikult ja käituda mõistvalt.

Vahel on ajas muutunud sissesõiduteed kinnistute juurde ja sahamed lükkavad lahti harjumuspärased teed, mida omanikud ei soovi. Et

Piirkond	Tööde teostaja	Tööde teostaja kontakt
Tõrva	Avanditeenus OÜ	Andrus Sökk Mobiil +372 5344 7479 andrus@venso.ee
Helme, Möldre	Iivakivi AS	Tarmo Tamm Mobiil +372 5982 3120 tarmo@iivakivi.ee
Linna, Karjatnurme, Kirikuküla	Valmap Grupp AS	Ants Kuld Mobiil +372 511 9083 ants@valmapgrupp.ee
Kalme, Jõgeveste, Soontaga	Auto Guru AS	Oliver Narits Mobiil +372 5323 4808 olivernarits@gmail.com
Patküla, Koorküla, Roobe	Valmap Grupp AS	Ants Kuld Mobiil +372 511 9083 ants@valmapgrupp.ee
Ala, Taagepera, Holdre	TM Hooldusgrupp OÜ	Marko Tamm Mobiil +372 518 8003 marko.tmhooldusgrupp@gmail.com
Hummuli, Ransi, Asu	Hummuli Agro OÜ	Valeri Kolbin Mobiil +372 5683 5028 valeri.kolbin@agrone.ee
Alamõisa, Puide	Käärike Teenused OÜ	Syne Jablonski kaariketeenused@gmail.com
Aitsra, Jetti	Käärike Teenused OÜ	Syne Jablonski kaariketeenused@gmail.com
Lõve, Voorbahi, Kungi	TM Hooldusgrupp OÜ	Marko Tamm Mobiil +372 518 8003 marko.tmhooldusgrupp@gmail.com
Leebiku, Pikasilla	Margus Sepp FIE	Margus Sepp Mobiil +372 502 0057 sepat@hotmail.ee
Pori, Reti, Riidaja	TM Hooldusgrupp OÜ	Marko Tamm Mobiil +372 5188003 marko.tmhooldusgrupp@gmail.com

sellised asjad oleksid ka vallas teada, ongi vaja probleemide kaardistamine, mitte kohene süüdistamine ja teinekord ka isiklikuks minev kriitika. Vahel tahavad inimesed lihtsalt ennast välja elada kellegi peale ja lumme tuisanud tee on hea võimalus selleks. Kohapeale kontrollima

minnes selgub, et tegelikult probleem nii suur polegi ja ka inimese suhtumine on silmast silma hoopis mõistavam. „Tegelikult need inimesed, kes on tõeliselt hädas, on väga mõistvad ning suudavad ka mõne minuti rohkem kannatada,” on Jaansalu tänulik arusaava suhtumisele.

ANNA PROBLEEMIST MÄRKU!

Lumetõrjet teostatakse kõikidel kohalikel teedel (valla teed), tänavatel, avalikult kasutatavates parklates, erateedel, millistele on sõlmitud avaliku kasutuse lepingud ja hajaasustusega aladel nende elamuteni viivatel erateedel, kus rahvastikuregistri andmetel elavad alaliselt valla elanikud.

Talihooldustööde teostamisel lähtutakse majandus- ja taristuministri määrusest ning lumetõrjet teostatakse kohalikel teedel koheva lume korral, kui lumekihi paksus ületab 10 cm ning sulalume ja lõrtsi korral, kui lumekihi paksus ületab 5 cm.

Riigi maanteedel tõrjub lund ja libedust Transpordiamet. Riigiteedel esinevate probleemide korral vald aidata ei saa. Sel juhul tuleks helistada tasuta riigiinfo numbril 1247.

TÕRVA RAADIO JÕUAB KODUDESSE 18. DETSEMBRIL

Tõrva Raadio 16. hooaeg jõuab kõikidesse kodudesse nii FM sagedusel kui internetis 18. detsembrist kuni 2. jaanuarini. Kavas on juba traditsiooniliseks saanud saated, kuid lisandub nii uusi kui vanu tuttavaid, mis raadioprogrammi tee tagasi leidnud.

Esmaspäevast neljapäevani on päevases programmis kavas kahe-tunnised jutusaated, kus eetris on nii „Väärivateklubi“, „Emade klubi“ ning „Saagem tuttavaks“. Eetrisse naaseb aastasel puhkusel olnud „Ühe pere lugu“. Lisaks on päevasel ajal päevapoliitikaosaade „Räägime“ ning uudiseid kokkuvõttev „Uudistemagasin“. Igal hommikul äratav Tõrva inimesi hommikuprogramm „Tõrva ärataja“.

Pisikese uuendusena alustab „Tõrva ärataja“ nädalavahetuseti kell 8.00.

Õhtuses võõndis tervitavad kuulajaid mitmed muusikasaadet ning sekka omanäolised vestlussaadet. Uute tulijatena on saade „Aeg iseendale“, „Elektrolõks“ ning mitmed saatejuhinimelised muusikasaadet. Nädalavahetuse õhtutel on eetris „Vabamuss“ ning uute tulijatena live-muusika saade ja „Aafrika rütmid“. Nädalavahetuse päeval on mitmeid sisukaid teadus- ja vestlussaadet ega puudu ka raadioteater.

Talveraadios on traditsiooniks saanud ka eripäevad, mis on 24. detsembril, 31. detsembril, 1. jaanuaril ja 2. jaanuaril. Jõululaupäeval, 24.

detsembril, on külla tulemas jõuluvana ning kuuleme raadioteatri erisaadet. Õhtu täidab kaunis jõulumuusika ning kõigil on võimalus tervitada oma lähedasi ja tuttavaid. Vana-aasta õhtul vaatame tagasi aastale 2021, võtame kokku aasta parimad lood „Mulgi TOP 20“ saates ning toimuvad aastalõpu intervjuud. Õhtut jääb lõpetama ja uut aastat ootama hoogne tantsumuusika.

Täpne kava on leitav Tõrva Raadio kodulehelt ja vallas olevatel teadetahvlitel. Tõrva Raadio 16. hooaeg on eetris 18. detsembrist kuni 2. jaanuarini. Internetist on kuulatav torvaraadio.ee ning Tõrva linnas ja selle ümbruses sagedusel 90,0 MHz.

KARL MARTIN VOLVER VALMISTUB UUE AUTOGA UUEKS HOOAJAKS

2019. aastal oli Tõrvast pärit rallitalent Karl Martin Volver sunnitud mõneks ajaks autoralliteekonna katki jätma. Põhjuseks raske õnnetus ja seljavigastus Rally Estonia eelviimasel kiiruskatsel Škoda Fabia R5 autoga. Toona kirjeldas Volver õnnetust nii: „Nähtavus oli väga kehv ning uued saviteed muutusid etteaimamatult libedaks. Ühes lauges paremkurvis kadus autol kogu pidamine ning kaldusime pehmelt vasakule kraavi. Auto oli juba peaaegu kraavist välja tulemas, kuid läbi kõrge heina ei näinud eesolevat truupi, mida tabasime suurel kiirusel.“

Aga Volver ei lasknud aega raisku ning kasutas vigastuspäevi ära maksimaalselt tulevikule panustades. „Taastumine kulges ühte seni mu võimsamat projekti luues ning nüüd oleme valmis saanud enda nelikveolise Škoda proto,“ tänas Volver ka tiimi, kes lisaks temale arenduse ja ehituse taga. Nüüd ollakse valmis suurteks väljakutseteks ning esialgu on eesmärk selle autoga eesoleval hooajal koguda võimalikult palju sõidukilomeetreid ja kogemusi. „Esimesed testisõidud on nüüdseks juba tehtud ning emotsioonid on laes! Masin töötab ja tunne on võimas!“ on Volver äärmiselt entusiastlik ning soovib tänada kõiki, kes on selle projekti võimalikuks teinud.

Novembris avati Tõrvas esimene autode tehnölevaatuspunkt, mida hakkab opereerima A-Ülevaatus. Uue ettevõtmise avamise ja lindi läbilõikamise juures olid A-Ülevaatus tegevjuht Andres Soots, arendaja Alpter Invest OÜ juhatusel liige Kaimo Kaasik, Tõrva vallavanem Maido Ruusmann ja vallavolikogu esimees Enn Mihailov.

A-Ülevaatus tegevjuht Andres Soots sõnas, et Tõrva punkti asukoht on ideaalne, sest asub suure tee kõrval. „Teeme seda kõike valla ja kõigi vallaelanike heaks, samuti oleme palganud siia kohaliku inimese,“ rääkis Soots. „Tegelikult soovisime siia tulla juba vähemalt viis aastat tagasi.“ Nüüdsest kuulub ettevõttele 18 ülevaatuspunkti üle Eesti ning sellega ollakse suurim tehnölevaatus ettevõtte. Eestis tegutsetakse alates 2008. aastast ja esindused asuvad Tallinnas, Kiius, Maardus, Rae vallas, Rakveres, Keilas, Räpinas, Tartus, Tõrvas, Otepääl, Valgas ja Viljandis.

Tõrva vallavanem Maido Ruusmann väljendas heameelt, et kui üldjoontes kipuvad ääremaal teenused kaduma, siis sedapuhku tekib Tõrva juurde võimalus, mida varem

kunagi olnud pole. „Kindlasti see heas mõttes vastuvoolu ujumine tasub ära ning Tõrva piirkonna inimesed on ülevaatuspunktiga väga rahul. Kui neli aastat tagasi oli siin kõik tühermaa, siis julge samm siia uus Coop rajada on pannud selle piirkonna tublisti käima,“ sõnas

Ruusmann. „Aitäh A-Ülevaatus, aitäh Alpter Invest!“

Tõrva punktis teostatakse tehnölevaatus M1, N1, L, O1, O2 ja T kategooria sõidukitele. Punkt on avatud teisipäevast reedeni 9.00-18.00 ning laupäeviti 9.00-15.00.

TÕRVAS AVATI ÜLEVAATUSPUNKT!

VALGA PUU

OÜ Valga Puu on 1999. aastal asutatud metsamajandamisega tegelev ettevõtte. Haldame metsamaad üle terve Eesti, andes tööd rohkem kui 120 töötajale.

OSTAME VALGA-, VÕRU- JA PÕLVAMAAL KASVAVAT VÕSA

Gevo Golding, gevo@valgapuu.ee, tel 56 503 960

Lauri Koger, lauri@valgapuu.ee, tel 51 27 744

(TALVE)RÕÕMUD TÕRVAS JA NAABRITE JUURES

Fotod: Ülav Neumann ja Adam Illingworth

SPORDIKAVA

- 26.12 VII Tour de Tõrva, tervisejooks/kõnd Tõrva Terviserajal, algusega 12.00 Tõrva gümnaasiumi pargist
- 01.01 traditsiooniline uusaasta matk, kontrollpunkt Härma suusaringi parklas 12.00-14.00
- 16.01 ülemaailmse lumepäeva tähistamine Härmaal

Tõrva suusaseriaal 2022 kalenderplaan

- 9.01 I etapp Härma suusaring, start avatud 12.00-14.00
 - 21.01 II etapp valgustatud rada, start avatud 17.00-19.00
 - 30.01 III etapp
- (Suusavõistlused toimuvad vastavalt ilma- ja lumeoludele)

KULTUURIKAVA

- 21.12 kell 17.59 - talve vastuvõtmine koos tantsuga - Tõrva keskväljak
- 25. 12 kell 15.00 Monika-Evelin Liiv & Dmitry Pavlov - „Kaunimad jõululaulud“ Tõrva Kirik-Kammersaal, piletid kohapeal 15€/10€
- 31.12 uue aasta vastuvõtmine

Ole valmis üritustel, mis toimuvad siseruumides, esitama Covid-19 immuniseerimise või läbipõdemise tõendit!

NAABRI JUURES

- 21. detsembril kell 17.59 Otepää keskväljakul - talve algus
- 22. jaanuar Otepää kultuurimaja pargis kell 20.00 VII talveõlulaulupidu: „Talvine horoskoop“

24. DETSEMBRIL KÜLASTAB TÕRVA VALLA TUBLISID LAPSI JÕULUVANA!

Siin on päkapikkude koostatud ajagraafik, millal jõuab Jõuluvana Sinu kodukohta:

- Hummuli kool - 10.00
- Jõgeveste külaplats (bussipeatuse juures) - 10.30
- Pikasilla laululava juures - 11.00
- Leebiku keskuses - 11.20
- Riidaja kultuurimaja juures - 11.40
- Taagepera külaplatsil - 12.20
- Ala kooli juures (raamatukogu ees) - 12.40
- Karjatnurme külaplatsil - 13.00
- Ritsu külakeskuse ees - 13.20
- Helme bussipeatuse juures - 13.40
- Patküla bussipeatuse juures - 14.00
- Tõrva keskväljak 14.30-15.00

Jõuluvana sõiduk on rõõmsas pühaderüüs ja tublidele lastele on kaasas ka väikesed kommikotid!

REGISTREERI ENNAST TÕRVA VALLA ELANIKUKS

Registreerides ennast veel enne selle aasta lõppu Tõrva valla elanikuks, annad omapoolse panuse valla edasise arengusse! Lisaks saavad uued elanikud, kes on registreerinud end Tõrva valda pärast 15. novembrit, kingiks Tõrva Veemõnula kinkekaardi 25€ väärtuses ning osalevad 500 euro loosis.

Kui oled tõrvakas või Tõrva valla sõber, kuid mingil põhjusel ei ole Sa ennast valla elanikuks vormistanud, siis tee seda kindlasti enne 31. detsembrit. See otsus tagab, et alates 1. jaanuarist 2022. aastal hakkab Sinu tulumaks laekuma Tõrva valla eelarvesse.

Kõigi uute vallakodanike vahel loositakse välja 500 eurot. Loosimine toimub jaanuaris kõikide nende inimeste vahel, kes on kampaania ajavahemikus ehk 15. novembrist kuni 31. detsembrini 2021 ennast registreerinud Tõrva valla elanikuks. Vallasine ümberregistreerimine ei kvalifitseeru auhinnaraha loosis osalemiseks, samuti ei osale ennast vallast välja ja seejärel sisse

kirjutajad. Võitja nimi avaldatakse Tõrva valla kodulehel. Kõik loosis osalejad saavad kingituseks Tõrva Veemõnula kinkekaardi. Kinkekaardi kättesaamise osas võetakse kõigiga ühendust jaanuaris.

Kuidas end Tõrva valla elanikuks registreerida?

- rahvastikuregister.ee lehel – logi mugavalt sisse ID-kaardi, SmartID või Mobiil-ID-ga ning esita elukohateate avaldus;
 - E-postiga – digitaalselt allkirjastatud elukohateate avaldus saada torva@torva.ee
 - Avalduse leiab Tõrva valla kodulehelt torva.kovtp.ee/taotluste-vormid
 - Tõrva vallavalitsuses – täida elukohateate avaldus vallavalitsuses kohapeal.
- Oluline on iga inimene! Lisainfo ja abi Tõrva valda sisse kirjutamiseks: Eve Eisen, vallasekretäri abi eve.eisen@torva.ee 766 5316.

KOMMIPAKID LASTELE

Tõrva vallas saavad jõulupühade lähenedes tasuta kommipaki kõik lapsed alates 18. elukuust kuni neljanda klassini.

Lasteia- ja koolilapsed saavad kingituse kätte lasteaiast-koolist.

Lapsevanemad, kelle lapsed lasteaias ei käi, saavad kingipaki kätte Tõrva Vallavalitsusest (Tartu tn 20, Tõrva) alates 6. detsembrist kuni 22. detsembrini esmaspäeviti ja kolmapäeviti kell 13.00 kuni 17.00 või reedeti kell 8.00-12.00.

Pakile järele tulles on kohustuslik kanda maski!

JÕULUTOETUS

Tõrva Vallavalitsus maksab jõulutoetust kolme ja enama lapsega perele, puudega lapsega perele ning toitjakaotuspensioniga saava lapse perele. Toetus makstakse välja ühele vanemale või eestkostjale detsembrikuul vältel. Toetuse suurus on 20 eurot lapse kohta. Taotlust jõulutoetuse saamiseks saab esitada elektrooniliselt Tõrva valla kodulehel või digitaalselt allkirjastatuna e-postile: liina.poldsalu@torva.ee või kaie.lomp@torva.ee

Kellel ei ole võimalik elektrooniliselt taotlust esitada, palume eelnevalt eelregistreerida kohtumiseks aeg lastekaitse spetsialistide (Liina Põldsalu tel 5860 8005 või Kaie Lomp tel 5302 1125) juurde.

Kohtumisel on kohustus kanda viiruse leviku tõkestamiseks maski! Jõulutoetuse taotlusi võetakse vastu kuni 29. detsembrini 2021.

KONTSERDIL KÄIDI VÄHEM, KINOS ROHKEM

Egon Ilisson

Tõrva Teataja võttis luubi alla Valga maakonna viimaste aastate kultuuritarbimise, et näha, palju on koroonapandeemia seda mõjutanud. Numbrid on, nagu arvatud, paljuski vähenenud, aga mõned neist siiski positiivselt üllatavad.

Kuigi võimalusi kultuuri nautida on vähem kui tavapäraselt, siis vähemalt aastal 2020 said väga paljud inimesed oma teatrinaudingut või spordivõistluste külastuse tehtud. Võimalik, et põhjuseks on ka see, et kasutatakse agarasti ära kõik võimalused kultuuri nautida.

Nii näiteks võrreldes aastaga 2015 oli läinud aastal kinokülastus sootuks kõrgem. Kui 2015 käis kinos 8000 Valga maakonna elanikku, siis läinud aastal koguni saja võrra enam. Ka Tõrva kino taasavamine on ilmselt suurendanud seda numbrit. Seevastu teatrikülastusi on drastiliselt vähenenud. Eelmisel aastal jõudis teatrietendusele kõigest 5500 inimest, aga viis aastat varem koguni 7400. Kontserdil käimistele on aga viirusepuhang mõjunud veelgi rängemalt. 2015. aastal 10 600 külastaja asemel oli mullu vaid 6600 inimest, kes mõnda muusikasündmust nautida said.

Muuseumikülastused vähenesid 7900 pealt 6400ni, raamatukogus 9900 külastaja asemel 6700. Ka spordivõistlused jäid paljuski toimumata ning seetõttu olid 8200 külastaja asemel aastast 2015 see number vähenenud kõigest 5400 inimeseni. Siiski mingi kultuurinaudingut said paljud valgamaalased, sest kui 2015. aastal olid kultuurielust täielikult eemal 7800 elanikku, siis läinud aastal 7700. Enne pandeemiat ehk aastal 2017 oli aga nende elanike arv, kellele kultuuriüritus kaugeks jäi, suisa 8900.

Seega paistab tulemustest välja see, et kuigi enamikes kultuurivaldkondades on paratamatu vähikäik, siis vähemalt kinod võivad olla rahul külastatavusega. Päril ilma kultuuri või spordita ei suuda aga meist väga paljud hakkama saada ning kuigi võimalusi on vähem, leiavad otsijad enda jaoks kultuuri ikkagi üles.

TÕRVALE VÕRKPALLIS KULD, HÕBE JA PRONKS

Tänavused Valgamaa meistrivõistlused peeti tavapärasemast lühemas formaadis ehk ühepäevaste turniiridena. Tõrva rändas igat värvi medaleid.

Käärikul toimunud naiste turniiril lõppesid seekord kõik mängud võitjatele 2:0 eduga ning teistele ei loovutanud geimigi võitjaks tulnud VK Otepää. Hõbedale tuli Tõrva VK I, kes alistas nii VK Viktooria kui ka Tõrva VK II naiskonna. Tõrva teisele naiskonnale kuulus sedakorda neljas koht.

Tõrva VK I naiskonda kuulusid: Kaja Mölder, Helen Elias, Karmen

Mõts, Gaida Kertu Roos, Emma Lepik, Anneli Külm, Grete Allilender, Monika Poom, Krislin Pirs, Mari Looman.

Meeste turniiril jagus aga põnevust viimase punktini. Kuna VK Otepää alistas avamängus 3:0 Tõrva VK ja Tõrva Palli võidunumbrid Tõrva VK vastu olid 3:1, siis selgitasid kuldmedalivõitja omavahel Otepää ja Tõrva Pall. Geimivõite vahetati üksteisega sõbralikult ning vaja läks otsustavat viiendat geimi. Tuliseks kiskunud lõppplahenduse pööras enda kasuks Tõrva Pall seisuga 16:14 ning seega tulemu-

sega 3:2 võideti taaskord maakonna meistritiitel. Tõrva VK meeskonnale kuulusid pronksmedalid.

SK Tõrva Pall meeskonda kuulusid: Raigo Mõts, Rauno Mõts, Kurmo Külm, Egon Ilisson, Janek Pisartšik, Roomet Rästa, Kristjan Mikk, Martin Malm, Guido Kuum, Kristo Vahar.

Tõrva VK meeskond: Taimo Jõemägi, Anglus Piller, Heiki Pilm, Kuno Kasak, Eero Pärn, Karmo Pärn, Aaron Albert, Mario Pinka, Karl Kirt, Alo Vahre.

**RAHULIKKU
JÕULUAEGA JA
TEGUSAT UUT
AASTAT!**

COMBIWOOD

TÕRVA KINO KOIT

TULE KINNO!
HEAD EESTI- JA VÄLISMAISED FILMID!
ODAV PILET!
MAITSEV POPKORN!

VAATA KINOKAVA:
WWW.KINOKOIT.EE

VALLAVALITSUS SUURES OSAS JÄTKAB, VALLAVANEMAKS MAIDO RUUSMANN

2. detsembril toimunud vallavolikogu istungil valiti vallavanemaks taaskord Mairo Ruusmann, abivallavanemateks said Helen Elias ja Aivar Uibu, vallavalitsuse liikmetena jätkavad Maire Appo ja Tõnu Jaansalu.

Ruusmanni jätkamist Tõrva vallavanemana toetas 13 volikogu liiget, vastaskandidaat Ülle Juht sai 8 toetusäält. Abivallavanemate ametisse astumist toetati 11 poolthäälega.

Abivallavanemaks valitud Helen Elias asub koordineerima kultuuri-, haridus- ja sotsiaalvaldkonda ning Aivar Uibu jätkab abivallavanemana ehitus- ja keskkonnavaldkonnas. Vallavalitsuse liikmetena jätkavad finantsjuht Maire Appo ja vallamajanduse osakonna juhataja Tõnu Jaansalu.

Elanike arvu kasv

Taaskord vallavanemaks valitud Ruusmann tänas volinikke usalduse ja võimaluse eest valla juhtimist jätkata. „Olen kindel, et oleme käinud õiget rada ja teeme seda ka edaspidi. Soovin meile kõigile koostöövaimu ja üksmeelt, et Tõrva valla inimeste elu veelgi paremaks teha,“ sõnas Ruus-

mann. „Viimase nelja aasta jooksul oleme teinud palju, kuid palju on veel ka teha. Nii maal kui linnas. Järgnevate aastate põhifookus saab olema Tõrva valla elanike arvu kasvule. Selleks tarbeks on vaja valla pakutavaid teenuseid vaadata kogumis ja üksteist toetavana, ühtse süsteemina, mida peab saatma ka valla hea maine ja tuntus. Sinna juurde otsesed teavitused, kutsed ja kampaaniad. Peame tegema kõik, et Tõrva vald oleks parim paik elamiseks, töötamiseks, puhkamiseks ja kodu rajamiseks!“

Sai küsimusi küsida

Kõik vallavalitsuse liikmed said ka võimaluse ennast tutvustada ning volikogu liikmetel oli võimalus neilt küsimusi küsida, mida opositsioonisaadikud usinalt ka ära kasutasid. Siiski enne ametiaja algust keegi juba ennetavalt kriitikat ei avaldanud ning oldi väga rahumeelselt häälestatud. Küsi-

mused puudutasid aga kõikvõimalikke valdkondi ja nii uuriti muuhulgas Tõrva televisiooni käimalükkamise, Vanamõisa järve vee kvaliteedi kohta või näiteks seda, kas Tõrva valla endiselt olemas laenuvõimekus.

Samuti said ennast tutvustada komisjonide esimeeste kandidaadid, kes paljuski said istungil juba paika. Istungil valiti esimehed ja aseesimehed viiele volikogu alatisele komisjonile. Majandus-eelarve komisjoni asub juhtima Eero Viisu, aseesimeheks valiti Tarmo Tamm. Sotsiaalkomisjoni esimeheks valiti taas Tiiu Vips, aseesimehena alustab Heli Holm. Noorsootöökomisjoni hakkab juhtima Giia Timpson, aseesimehena alustab Romet Piller ning planeeringu-vallavara komisjoni Hardo Lust ja aseesimeheks saab Virgo Kosemets, haridus- ja kultuurikomisjoni Indrek Valner ning aseesimees on Ülle Juht. Spordi- ja revisjonikomisjoni

juhid valitakse järgmisel volikogu istungil.

Valimiste järgselt moodustasid Tõrva vallas koalitsiooni valimised võitnud Reformierakond 11 ja

Isamaa 2 kohaga, opositsiooni jäänud EKRE-1 ja valimisliidul Ühtne kogukond on kummalgi 3, Keskerakonnal 2 kohta. Vallavolikogu istungil osalesid kõik 21 volikogu liiget.

1. Mis on Teie tööülesanded (või kes peaks mure korral pöörduma Teie poole ja millise murega)?
2. Mida loodate kindlasti ametiaja jooksul korda saata?
3. Mis on Teie lemmikpaik Tõrva vallas (väljaspool linna) ning miks?
4. Kui Te peaksite väliskülalistele tutvustama kolme objekti Tõrvas, siis mis need oleksid?
5. Kas eelistaksite, et Tõrvas toimuks mõni suur kultuuriüritus või mõne spordiala tiitlivõistlus? Miks?
6. Kas kutselise teater või meistriliiga spordiklubi? Miks?
7. Millal käisite viimati raamatukogus ja mida laenutasite?
8. Mis filmi vaatasite viimati Tõrva kinos?
9. Millisest valla väikepoest viimati sisseoste tegite ning millal?
10. Kui saaksite tellida Tõrva ühe maailmastaari kontserdi, siis kelle valiksite?
11. Kui saaksite valida oma koju ükskõik millise kuulsu kunstiteose, siis mis see oleks?
12. Mitu medalit võidab Eesti 2022. a olümpiamängudel ning kes on võidukad?

12 KÜSIMUST VALLAVALITSUSE LIIKMETELE

Ametikoht: **finantsjuht**
Nimi: **Maire Appo**
Vanus: **57**
Lapsed: **2 - tütar Maarja ja poeg Martin**
Hobid: **tantsimine, aiatööd**

1. Valla raamatupidamise korraldamine. Eelarve koostamine, jälgimine. Finantsosakond teenindab peamiselt valla hallatavaid asutusi, seepärast saavad minu

poole pöörduda kõik valla hallatavate asutuste töötajad oma näiteks eelarvete jälgimise jms osas. Aga samuti ka kõik valla kodanikud, kui neil on küsimusi näiteks tulumaksu kinnipidamise, tulude deklareerimise jne osas.

2. Vaevalt minu võimuses on midagi suurt korda saata. Püüan teha oma tööd pühendumisega.
3. Hummuli mõisapark. Olen seda palju külastanud, sest ta asub minu kodule kõige lähemal.
4. Tõrva keskväljak, Helme ordulinnus, Väike Emajõgi (näiteks retk paadiga Pikasillast Hummulisse).
5. Miks mitte, kui kultuuriürituse või spordiala tiitlivõistluse korraldamine on võimalik (on olemas ruumid, territoorium, kommunikatsioonid jms).
6. Meistriliiga spordiklubi. Teatud võistlusi saavad jälgida suured rahvahulgad.
7. Novembri lõpus käisin raamatukogus. Raamatut ei laenutanud.
8. „Tõde ja õigus“.
9. Hummuli Coop'ist detsembri alguses.
10. Kui Tina Turner veel kontserti annaks, siis tema. Noortest Ed Sheeran.
11. Minu poolest võivad jääda kuulsad kunstiteosed kunstiisaalidesse, vaatan neid meelsasti seal.
12. Tõesti ei oska öelda.

Ametikoht: **abivallavanem**
Nimi: **Aivar Uibu**
Vanus: **62**
Lapsed: **täiskasvanud tütar**
Hobid: **rahasport (suusatamine jalgrattasõit), lugemine**

1. Abivallavanemana on minu tegevusvaldkond ehitus, planeeringud, keskkond, muinsuskaitse, maaga ja kinnistutega seonduvad tegevused.
2. Rekonstrueerida Tantsumäe silla ja Vanamõisa hüppetorni ning rajada kesklinna purskkaevu. Laiendada Pikasilla puhkeala ja ehitada sinna paadisliipi. Jätkata Helme kiriku ja ordulinnuse konserveerimist ning Barclay de Tolly ja Riidaja mõisahoonete renoveerimist. Rajada

3. Riidaja mõisapark koos mõisahoonetega.
4. Tõrva linnas oleksid nendeks objektideks Veemõnula, keskväljak ja Gümnaasiumi park koos staadioniga. Tõrva vallas aga Barclay de Tolly mausoleum, Taagepera loss ja Riidaja mõisa kompleks.
5. Eelistaksin kultuuriüritust.
6. Meistriliiga spordiklubi, oleks, kelle mängu vaatamas käia ja kaasa elada.
7. Oktoobris Riidaja raamatukogus, laenutasin Taavi Liase „Helmendi silmus“ ja „Eesti rahva kannatuste aasta.“ Koguteos II. Pooleli on isadepäevaks kingitud Lori Gottliebi „Võib-olla sa peaksid kellegagi rääkima“.
8. Lähiaastatel pole Tõrva kinos filmi vaatama käinud. Viimane film, mida vaatasin, oli oktoobris Peeter Simmi film „Vee peal“ Lõunakeskuse Apollo kinos.
9. Riidaja kaupluses augustis.
10. Miley Cyrus, Taylor Swift.
11. Botticelli „Veenuse sünd“.
12. Freestyle suusataja Kelly Sildaru 2 medalit (rennisõidus ja pargisõidus).

Ametikoht: **abivallavanem**

Nimi: **Helen Elias**

Vanus: **30**

Lapsed: **2 tütar**

Hobid: **erinevad spordialad: võrkpall, jõusaal/ringtrennid, jooksmine, suusatamine**

1. Vastutan kultuuri-, haridus- ja sotsiaalvaldkonna eest. Minu vastutusala alla jäävad lasteaiad, koolid, noortekeskus, huviringid, raamatukogud, kultuurimajad, muuseumid, erinevad sotsiaalteenused ja lastekaitse. Kuna meil on igal asutusel pädevad juhid ja valdkondades tublid ametnikud, siis julgustan inimesi esmalt pöörduma vastavalt teemale just konkreetsete valdkondade inimeste poole, kelle kohta leiab info kenasti Tõrva valla kodulehelt. Kui aga küsimused jäävad vastusteta nimetatud valdkondades, olen inimeste jaoks alati olemas.

2. Lasteaiaõpetajate, noorsootöötajate ja huvikooliõpetajate palgad tuleb ühtlustada kooliõpetajate palkadega. Tagada tuleb kvaliteetne haridussüsteem kogu vallas ja seetõttu tuleb üle vaadata hariduse arengukava, kaasates haridusvaldkonna spetsialiste ja kogukonda, sh toon eraldi välja, et peame tagama igale 1,5 aastasele lapsele soovi korral lasteaiakoha, peame leidma Tõrva valda logopeedi ja üleüldse on vaja tugispetsialiste. Noortekeskuse lahtioleku ajad tuleb üle vaadata ning need peavad tule-nema noorte vajadustest. Huviharidus tuleb kaardistada ja läbi viia küsitlus noorte seas, et teada saada, kuidas nemad hindavad erinevaid võimalusi Tõrva vallas. Lisaks on vaja üle vaadata huvihariduse rahastus ja vajadusel teha muudatusi.
3. Tulenevalt praegustest imelistest ilmadest on minu lemmikpaik Tõrva vallas Härma karjääri suusarajad.
4. Siia on nii raske kõigest kolme objekti välja tuua, seetõttu kasutan vastamisel natuke kavalust. Esimesena tooksin välja Wagenküllil külastuse koos teepealse Helme ordulinnuse jalutuskäiguga. Teiseks oleks Tõrva Terviseraja läbimine, mille raames saab tutvustada Tõrva Veemõnulat, uut staadionit ja lõpetuseks oleks suvisel ajal suplus Vanamõisa järves. Kolmandaks viiksin väliskülalised Barclay De Tolly mausoleumi.
5. Kuna meil on suur kultuurisüri-

- tus Tõrva-Tule päevade raames olemas, siis võiksime tahta mõne spordiala tiitlivõistlust ka omada meie valla territooriumil. Mõelda tuleb ju suurelt.
6. Väga raske on valida kahe nii erineva püstituse vahel, aga minu isiklik arvamus on, et kutselise teatri teenindamisega läheks Tõrva vallas raskeks, küll aga saab teatri funktsioon täidetud läbi multifunktsionaalse meelelahutus- ja vabajakeskuse. Seetõttu võiks meil Tõrva vallas lisaks olla oma meistri-liiga spordiklubi, mille kaudu oleks Tõrva pildis läbi spordi.
 7. Viimane raamatukogu külastus pole küll kõige originaalsem, aga see oli Tartu Ülikooli majandusteaduskonna raamatukogus õpperaamatute laenutamine ning see oli 2020. aastal.
 8. Viimane Tõrva kino külastus oli hoopis teistsugune, ei käinud filmi vaatamas, vaid üheskoos Tõrva Võrkpalliklubi liikmetega vaatasime võrkpalli Euroopa meistrivõistluste mängu Eesti ja Prantsusmaa vahel.
 9. Viimati külastasin oktoobris valla väikepoodidest Coopi Ritsu kauplust.
 10. Vaatasin üle oma spotify playlisti ja viimasel ajal olen sinna lisanud mitmeid Ed Sheerani lugusid ja olen kindel, et tema kontsert meelitaks Tõrva vägagi palju inimesi.
 11. Minu valikuks oleks tänavakunstimu Banksy „Girl with balloon“.
 12. Kelly Sildaru toob kindlasti medali

Ametikoht: **Tõrva vallamajanduse osakonna juhataja**

Nimi: **Tõnu Jaansalu**

Vanus: **50**

Lapsed: **2**

Hobid: **mootorrattad, vanad autod, looduses kõndimine**

1. Üldiselt öeldes kõik vallamajandusega (vallavara haldamine, teede ja tänavate korrashoid, üldine valla heakord) seonduvad küsimused ja loomulikult kõige pingelisem teema on teede olukord.

2. Kõige suurem väljakutse on

teede ja tänavate korrastamine, sest see valdkond on alarhastatud Eestis tervikuna ning leida tuleb piiratud vahenditega parim lõpptulemus. Eelmisel neljal aastal parendasime hulgaliselt kruusakattega teid. Loodan seda „rütmi“ jätkata. Linnas ootavad kiiret lahendust eelkõige Veski ja Tööstuse tänav. Loodame saada teede korrashoiuks ka lisarahastust ja sellega lahendada veelgi rohkem selle valdkonna probleeme.

3. Parimad kohad on matkarajad ümber linna. Metsas kõndimas käime regulaarselt ja see on mõnus koht aja viitmiseks ja mõtete kogumiseks.
4. Mul on olnud võimalus päris mitmel korral väliskülalistele Tõrvat tutvustada. Üldiselt meeldib kõigile meie loodus. Objektidest kindlasti gümnaasium koos uue staadioniga – ja seda just asukoha pärast. Kindlasti keskväljak ja Vanamõisa järv oma hüppetorniga.
5. Kindlasti oleks mõlemat vaja. Inimesed on väga erinevate huvide ja ootustega. Hea, kui toimub kõigile midagi.

6. Mõlemad võiks olla aga, kuna meie piirkonnas on siiski suhteliselt vähe rahvast, ei ole kummagi tasuvus kuigi tõenäoline.
7. Kahjuks olen viimastel aastatel olnud suhteliselt väike lugeja. Suvel ei jätku selleks lihtsalt aega, talveperioodil olen mõned raamatud ikka lugenud. Praegu loen vene keeles raamatut, mis aitab mul 30 aastat vana Vaz tüüpi autot parendada.
8. Seoses piirangutega olen vältinud ka kinos käimist.
9. Sisseostud teen valdavalt oma kodu lähedalt ja seda kauplust ei saa just väikeseks nimetada.
10. Valikuid oleks mitmeid, aga äkki Rammstein.
11. Mul ei ole sellist rahalist võimekust ja ma ei ole nii ka kunagi mõelnud. Pikalt mõeldes – ma isegi ei tahaks oma koju midagi nii hinnalist, mis tekitab paratamatult huvi ka teistele „kunstihuvilistele“, kes võib-olla minu äraolekul seda endale tahaks (palun seda vastust võtta läbi huumoriprisma).
12. Loodetavasti vähemalt ühe ja isegi medali värv ei oma tähtsust. Võit Eestile oleks see ikka.

TARMO PÖRK: NOORTELE PEREDELE SOBIB HUMMULIS

Tänavuseks Tõrva valla aasta isaks valitud Tarmo Põrk ütleb, et laste pärast pole ta elus millestki ilma jäänud. Vastupidi, ta on nautinud isarolli täie rinnal.

Isaks olemine tähendabki Tarmo Põrki jaoks olla oma lastele olemas. „Kui on vaja õpetada, aidata, mõista, juhendada ja olla nende jaoks see inimene, keda saab usaldada,“ räägib Põrk, et paratamatult on aega vähe ning tahaks lastega veelgi rohkem koos olla.

Tarmo peres on kokku kuus last. Kasulastest Karin 36, Katrin 34, Kadri 32, Kuido 26 ja bioloogilised lapsed Tanel 20 ja Venno 12.

Vanemate lastega ei saa Tarmo küll igapäevaselt kokku, kuid seda suurem on nägemisrõõm, kui nad oma lastega külas käivad. „Nooremad kaks on veel kodus, nende jaoks on aega muidugi rohkem ja koos saame aega veeta ka tööd tehes,“ ühendab pereisa meeldiva kasulikuga.

Kasulapsed on omad

Kindlasti võib-olla ebamugav või on ka laste suhtumine kasvavatesse võõristav. Põrkide peres pole aga kunagi sellele isegi mõeldud, et Tarmo on neljale lapsele kasuisa. „Ma pole nii iial mõelnud, et keegi pole oma. Pere on pere, oma murede ja rõõmudega. Vanemad lapsed on ise ka ülimalt toredad ja toetavad olnud.“

Tarmo mõonab, et laste pärast pole ta elus millestki ilma jäänud. „Vastupidi, kõik tuleb kuhjaga tagasi. Suur rõõm on sellest, et tütardest on kasvanud tublid, töökad pereemad ja vanemast pojast omal alal hinnatud töömees,“ räägib Tarmo, et tal on soe tunne, et kõik teda lihtsalt isaks kutsuvad.

Tarmot kirjeldatakse kui väga töökat ja abivalmis meest, kes oma lastele eeskujuks. Ka lapsed ise iseloomustavad oma isa väga toetava, usaldusväärse ja arvestava isana. Pealtnäha vaikse ja tõsise isa kohta ütlevad aga lapsed, et see on „võõra vaataja silm“.

Sport on au sees

Põrkide pere on teada-tuntud ka spordiringkondades ning nooremad pojad on tublid maadlejad.

„Lapsepõlves meeldis mulle ka ikka maadelda, kuid see harrastus

jäi soiku. Aga poiste vanaisa on olnud noorena arvestataval tasemel maadleja,“ räägib Põrk perekondlikest eeskujudest. Seega polnud ime, et Tanel ise avaldas soovi 12-aastaselt maadlusega tegelema hakata. „Muidugi tuli see mulle üllatusena. Viisime ta Valga Spordiklubi maadlustrenni katsele, kus ta vastu võeti. Hiljem nakatas ta ka oma väikevenna maadluspisikuga,“ tunnistab Tarmo. Noorem poeg Venno läks juba 7-aastaselt Valga Spordiklubisse treener Tõnu Laine käe alla ja kõrgele tasemele on mõlemad jõudnud just tänu suurele tööle Valga maadlusklubis.

Nüüdseks on Tanel juba uhkete tiitlitega pärjatud ning ka tänavu tuli ta Kreeka-Rooma maadluses Eesti juuniorite meistriks. Väikevend Venno on olnud juba võidukas mitmetel lasteturniiridel.

Hummuli on ideaalne paik

Tarmo pere on tihedalt seotud Hummuliga ja ta ise on elupõline Hummuli elanik juba mitmendat põlvkonda. Ta on lõpetanud Hummuli Põhikooli ja jätkanud õpinguid Tihe-metsas. Talu pidav pere kasvatab maasikaid, vaarikaid, kartuleid ja muid põllumajandussaadusi ning koduloomi. Ka lapsed ei põlga tööd ning on kaasatud talutöösse. Oma talu tooteid müüakse turul.

Kui aga tänapäeva noored kipuvad tihtipeale suurde linna, siis aasta isa sõnul on just väiksemal kohal laste kasvatamise puhul eeliseid. „Noortel peredel sobiks hästi Hummulis oma lapsed üles kasvatada, siin on väike kool, lasteaed, rahulik, turvaline koht,“ räägib Põrk, kes nüüdseks ka juba üheksakordne vanaisa, maaelu völudest.

THEA LEITMAA ELU TÄIS MUUSIKAT

usutles Romet Piller

Thea Leitmaal täitub nüüdsama 15 aastat Tõrva muusikakooli direktorina, muusikakooli juhtimise kõrval annab Thea ise klaveri- ja löötspillitunde, tegutseb Helme kiriku organistina, juhendab rahvamuusikaansamblit Kirime, on Tõrva meesansambli ja naisansambli Hermes kontsertmeister ning tunneb muusika tegemisest suurt rõõmu.

Muusikaga alati koos

Muusika on minu elus alati olnud. Isa on mul muusikalembene inimene, tal ei ole muusikalist haridust, aga ta mängis keskkooli ajal kooli puhkpilliorkestris ja hiljem laulis TPI meeskooris. Mäletan, kuidas me kodus isaga koos kaanoneid laulsime. Need olid minu esimesed kokkupuuted muusikaga. Mul oli väike laste klaver ja isa räägib, et ma olin kõik tuttavad laulud selle peal ära mänginud. Kui ma lasteaias hakkasin käima, mängisin ka neid laule, mida seal õppisin. Isa meenutas, et kord tulin lasteaiast koju ja hakkasin taas mängima. Lugu oli täiesti võõras. Isa tuli siis küsima, mis laulu ma mängin. Mina ütlesin, et me seda täna lasteaias õppisime.

Loomupäraselt muusikakooli

Vanemad nägid, et mul on muusikapisik ikka tugevalt sees ja nii mind pandi kuueaastaselt Nõmme muusikakooli klaverit õppima. Sel ajal muusikakoolis eelklassi ei olnud ja mind võeti kohe esimesse klassi. Mul on alles esimene muusikakooli päevik, kuhu õpetaja kirjutas üles, mida järgmiseks tunniks on vaja harjutada. Lugesin ükskord kokku, et õppisin esimese aastaga selgeks üle neljakümne loo. Muusika õppimise juures on väga oluline kodu toetus ja vanemate hool ja arusaamine.

Esimene pill on alles

Kui ma muusikakooli läksin, toodi mulle harjutamiseks minu vanaema

4-aastane pillilaps. Fotod: Erakogu

klaver. Selle toomisega juhtus nii, et kuna elasime teisel korrusel, kuhu viis keerdtrepp, siis klaver peale esimest keerdu enam trepist üles ei läinud. Ei olnud muud varianti, kui ülemisel korrusel võeti akna alt laudu vähemaks, et klaver sisse mahuks, ja vintsiga tõsteti klaver tuppa. Praegu on see klaver minu õe juures talus. Leidsime võimaluse meie klaver ära renoveerida. Klaver on nagu uus, ilus ja korras ja ootab mängima.

Juured on mööda Eestit laiali

Olen pärit Tallinnast, pärast Georg Otsa nimelise Muusikakooli lõpetamist suunati mind tööle Antsla muusikakooli klaveriõpetajaks. Sellest linnast ei teadnud ma midagi. Võtsin Eesti kaardi lahti ja hakkasin otsima, kus Antsla asub. Kevadel käisin oma esimest töökohta vaatamas. Sõitsin rongiga Valka ja edasi teise rongiga Antslasse. Kui rongilt maha tulin, kuulsin, et kohalikud inimesed räägivad omavahel minule tundmatust keeles, millest ma sugugi aru ei saa. Olin ju Tallinna tüdruk, kes polnud võru keelt enne kuulnud. Leidsin muusikakooli üles ja seal ootas mind direktor Karl Sibul. Tervitasime ja

andsin teada, et olen uuest õppeaastast suunatud Antsla muusikakooli klaveriõpetajaks. Alustasin muusikakoolis tööd 1. septembril 1976.

Antslast Tõrva

Õhtuti harjutasin oma klassis klaverit, sest õppisin töö kõrvalt edasi Tallinna Riiklikus Konservatooriumis. Vahel tulid kohalikud noormehed kuulama, kuidas ma mängin. Mõnikord kutsuti kinno ka ja nii leidsin endale Antslast elukaaslase. Kui olin mõned aastad Antslas töötanud, läksin mehele. Sündisid lapsed.

Tõrvas oli meil sugulasi, kellel sagedasti külas käisime. Sugulased rääkisid, et Tõrvas on muusikahuvilisi lapsi, kes tahaksid klaverit õppida. Muusikakooli siis veel ei olnud ja mulle tehti ettepanek tulla kord nädalas Tõrva klaverimängu õpetama. Leidsime võimaluse KEK-i peahoone 6. korrusel, kus käisingi ühe talve klaveritunde andmas. Kord kuulsin sugulastelt, et Tõrvas avatakse muusikakool. Tallinnast oli Tõrva kolinud perekond Orgse, kelle südameasjaks oli muusikakooli rajamine, et lapsed saaksid kodu lähedal muusikat õppida. Sulev Orgset

tundsin juba varem, nimelt oli Sulev Otsa-koolis minu kammeransambli õpetaja. Võtsin südame rindu, uuris, kus ta elab, ja läksin ukse taha. Küsisin, kas ta mind mäletab, Sulev tuli uksele ja ütles, et mäletab ikka. Saime jutule ja küsisin, kas muusikakooli on klaveriõpetajat vaja. Sain jaatava vastuse ja nii saigi minust Tõrva muusikakooli õpetaja.

Muusikakool on ajas muutunud

1985. aastal alustas Tõrva muusikakoolis 9 õpetaja käe all õpinguid 59 õpilast. Õppida sai akordioni, klaverit, viiulit, kitarri ja puhkpille. Tõrvas ei olnud süsteemset muusikaõpet varem toimunud, pillimängu õpiti Valga muusikakoolis ja kohalike muusikaõpetajate juures. Tõrva keskkooli direktor Aadu Sepp toetas igati muusikakooli rajamist ja leidis muusikakoolile ruumid kooli algklasside majas. Nüüdseks töötab muusikakoolis 14 õpetajat ja valida saab ligi 20 erineva pilli vahel. Koolil on oma puhkpilliorkester, bänd ja mitmed erinevad ansamblikoosseisud. 2018. aastal, kui EV tähistas 100. juubelit, täitus ka Tõrva muusikakoolis 100 õpilase piir. Praegu on muusikakoolis õpilasi üheksakümne ringis.

Huvi pärast orelit õppima

Otsa-koolis õppisin klaveri kõrvalt huvi pärast ka ühe aasta orelit. Ei osanud siis arvata, et saan kunagi päris suurtel orelitel mängida. Muusikakooli direktor Aino Orgse oli Helme kirikus organistiks ja kui tervis läks halvemaks, kutsus ta mind ennast asendama. Olin ju orelit õppinud ja arvasin, et saan hakkama. Õppisin siis kirikus vajalikke oskusi ja pühapäeviti töötan organistina.

Koorilaul ja ansamblid

Kui Tõrvas alustas tegevust kammerkoor, liitusin minagi lauljana. Olin ühtlasi ka koori klaverisaatja. Eredalt on meeles kammerkoori esimene välisreis Rootsi, kuhu sõitsime Estoniaga ja esinesime erinevates väikestes kirikutes. Kirikud oli soojad ja valgud. Sain kontsertidel laulude vahele ka mõned klaverilood esitada. Kui kammerkoori tegevus hääbuma hakkas, oli tühi tunne ja liitusin Helme valla segaansambliga Sillervo, mida juhendas Aino Orgse. Nüüdseks on Sillervo oma tegevuse lõpetanud.

Tähelepanu rahvamuusikale

Rahvatantsurühm vajas Saksamaale festivalile sõiduks saateansamblit ja muusikakoolile tehti ülesandeks leida pillimehed. Sulev Orgse võttis

asja enda peale. Kirjutas noodid ja võttis meid kokku. Tegime proove ja oligi loodud muusikakooli rahvamuusikaansambel. Koos rahvatantsijatega saime ette võtta nii mõnegi põneva välisreisi Saksamaale, Ungarisse ja esineda ka Eesti kohalikel festivalidel.

Olin seotud ka kultuurimaja näiteringiga, aitasin etendusi muusikaliselt kujundada ja mängisin lauludele saatemuusikat nii klaveril kui akordionil.

Ühel hetkel hakati mind kutsuma Jauramisse akordionimängijaks. Helistati ja öeldi, et sa pead ansambelisse tulema. Vastasime, et mul on tegemisi juba päris palju, vaba aega ei jäägi, ja lootsin, et mind rahule jäetakse. Aga kus sa sellega! Lõpuks tuli toonane abilinnapea Andres Saarep, kes ütles konkreetselt, et tuleb ikka Jauramisse minna. Hakkasime uues koosseisus harjutama ja repertuaari täiendama. Kuigi mängin akordioni, siis akordionimängijaks ma ennast ei pea ja õpetada seda pilli ma ei oska.

Praegu mängin rahvamuusikaansambli Kirime koosseisus löötspilli ja akordioni.

Unenäos löötsani

Vello Jaskal on üks vana löötspill, mida sain mõned korrad proovida, ja arvasin pikka aega, et mina seda pilli küll mängida ei oska. Aga kui esimene lugu „Mu mütsil on kolm nurka“ hakkas kogemata sõrmede all kõluma, oli hämmastus suur. Löötspill hakkas mind tõsiselt huvitama ja proovisin ka endale pilli leida. Ühel ööl nägin unes, kuidas löötspill minu poole lendas ja ma ta kinni püüdsin. Hommikul vaatasin kohe kuulutusi ja oligi löötspill müügis. Helistasin ja kaup sai tehtud. See esimene löötspill on mul alles, kuigi teda ma palju ei mängi. Mul on nüüd Andrus Mummu valmistatud uus pill ja ka muusikakoolis on kaks löötsa, mida õpetamisel kasutan.

Pillimängu saab suure tahtmisega selgeks

Pillimängu õppimisel on oluline tahe ja soov pilli mängida õppida, siis hakkab ka midagi välja tulema. Loomulikult on selleks vaja visadust ja püsivust, aga mängima saab õppida igaks. Looduse poolt antu on kindlasti eelduseks ja teeb asja lõbusamaks, õppimine läheb palju kiiremini.

Elamused sünnivad laval

Muusiku jaoks on elamus, kui saab laval olla ja pilli mängida. Loodan, et peagi lähevad olud paremaks ja saab taas enda ja teiste rõõmuks mängida.

Tõrva Kirik-Kammersaalis musitseerimas.

ALA PÕHIKOOLI TEGEMISED

Helle Lepik, kooli sotsiaalpedagoog

Ala Põhikoolis on käesoleva õppeaasta algus olnud väga toimekas. Tegijaid on ajendanud soov pakkuda õpilastele võimalusi oma silmaringi avardamiseks, uute teadmiste-oskuste omandamiseks ja ilmaelu kogemiseks väljaspool koduküla ja koolimaja.

Ala Põhikool liitus eelmisel õppeaastal nii Tervist Edendavate Koolide kui Liikuma Kutsuvate Koolide võrgustikuga. Juba esimesel koolinädalal rõõmustas õpilasi TÜ Liikumislabori poolt meie kooliõue paigaldatud slackline ehk tasakaaluliin. Liikumisrõõmu on jätkunud nii suurtele kui väikestele. Lisaks toimus oktoobris Liikuma Kutsuva Kooli mängujuhtide koolitus, mille praktiline tulemus on mängulised vahetunnid üks kord nädalas koolimajas õpilaste endi valikul ja juhtimisel. Esimesed mänguvahetunnid on juba ka toimunud.

Tänu Ala-Taagepera Rahvakultuuri- ja Hariduse Edendamise Seltsi projektile „Mulgi uhkus ja mulgi rikkus“, mida rahastati Mulgimaa pärimuskultuuri toetamise 2021 taotlusvoorst, oli Ala Põhikooli vanemate klasside õpilastel võimalus osa saada Mulgimaa vaimsest pärandist, tutvuda esivanemate ajaloo, keele ja kommetega. Käsitletavad teemad

olid läbi põimitud tavapärase õppeainetega ehk toimus lõimitud õppetöö, kus õpilane oli õppetegevuses aktiivne osaleja. Kõik õpilased ja esinejad viisid koju kaasa T-särgi, millele kohalik meister oli peale tikkinud Helme kihelkonna rahvarõiva mustri killu! Projekti toetas ka Tõrva Vallavalitsus.

Aastaid on Ala kooli laste teatrielamus toetanud projekt „Aitan lapsi“. Sellel aastal käisid 5.-9. klassi õpilased Rahvusraamatukogus, kus etendus VAT Teatri „Pal-tänava poisid“. Algklasside õpilased käisid Viljandis Ugala teatris vaatamas vahvat krimilugu „Piruka magus põhi“.

Sügisene koolivaheaegki pakkus aktiivset liikumist neile Ala kooli õpilastele, kes otsustasid osaleda Kaldavere Turismitalus kahepäevases spordilaagris. Laagri eesmärk oli toetada õpilaste kehalist aktiivsust ning luua uut motivatsiooni tegelemiseks erinevate spordialadega. Tegutsust jätkus hilisõhtul ja varahommikul: jooksumängud sh ehitame ja lammutame, pilkses pimeduses lauajalgball inimesesuuruste mängijatega, kuningate jooks pealampidega ehk mäetipu vallutamine, mälumäng vabas õhus, jooga- ja maadlustrenn, eneseületamine trossilaskumisel

ja palju muud! Lisaks liikumisele pöörati laagris erilist tähelepanu toitlustamisele: järgiti tervislikkuse põhimõtteid ja kasutati kodukohas toodetud mahetoitu. Laagri idee ja korraldus oli taas kord Ala-Taagepera Rahvakultuuri ja Hariduse Edendamise Seltsilt. Esitatud projekti rahastati osaliselt Valgamaa Tervise ja heaolu taotlusvoorst ning kuna osalemine laagris oli lastele tasuta, toetas omalt poolt ka Ala-Taagepera Rahvakultuuri ja Hariduse Edendamise Selts.

Septembrikuus lõppes ka õpetajatele suunatud, haridusasutuste meeskondade ühist õppimist toetav õpiühitus „Koolimeeskonna kujundamine uuenedu õpikäsituse rakendamiseks“, mida toetati läbi RTK Euroopa Liidu Struktuurivahenditest. Õppimine ja õpetamine pole pelgalt individuaalne pingutus, vaid üha enam laiapõhjaline tiimitöö. Haridusuuendusi saab edukalt ellu viia vaid siis, kui võetakse kasutusele koostöös peituvad ressursid, kaasates kõik koolipere liikmed, õpetajad, õpilased, kogukonnaliidrid, aktiivsed lapsevanemad. Kogu projektitegevus oli jaotatud nelja õpiühitusse, millest viimane, meistriklass, viidi läbi koostöös Voore Põhikooliga Jõgevamaal.

STIILSELT JÕULUDESSE EHK HUMMULI KOOLIPERE TEGEMISED

Evelin Tiivel

Koolipere päevad on täis ikka igasuguseid tegemisi. Kolm kuud koolielu on möödunud väga kiire tempos. Mis on teisiti kui varem? Õnneks oleme sel aastal saanud ilma suurema isolatsioonita koolis käia. Kanname hoolega maske ning puhastame käsi. Alates septembrist on algklasside õpilastel võimalus käia Tõrva Veemõnulas treeneri käe all ujumisõrdu arendamas. Samuti on ujuda saanud teiste klasside õpilased kehalise kasvatuse tundide raames. Seda küll gruppide ja vahetustega, kuna kooli bussi mahub korraga 8 õpilast lisaks juhile. Õnneks on meil buss, millega sõita.

Et mitte väga palju ringi käia viirusehirmus, siis oleme korraldanud palju üritusi koolipere ringis. Ära on peetud koolile traditsioonilised üritused – esimene koolipäev, sügise sünnipäev, õpetajate päev, hingedepäev, mardi- ja kadripäev. Sügisel koolivaheajal korraldasime mitmel päeval õpiühitustega. Palju põnevat jäi distantsõppe ajal tegemata ja õppimata, nüüd oli selleks väga hea võimalus. Peale

sügisest koolivaheaga alustasime stiilsete reedetega – iga reedel on oma stiili teema. Küll meil on olnud loomad koolis, kui ka stiilsed kotid, lipsud ja seelikud. Ühel reedel olid veel triibud ja täpid, teisel reedel unimütsid. Oodata on veel päkapikkude nädalat ja haldjaid. 1.klassi

õpilastel käisid külas Tõrva Marid ja töid neile kingitusi.

Kuhugi pole kadunud spordivõistlustel osalemine. Koos Hummuli rahvamajaga vaatasime Kolme Põrsakese teadusteatri, külas käisime Valga liikluspoliitiseil linnaliiklust õppimas, lisaks

veel Valga muuseumis kadripäeva kommetega tutvumas. Jätkuvalt kõlab meie majas muusika nii külalisesinejate kui ka meie oma koolilaste pillimängu ja lauluga.

Nüüdseks on koolimaja saanud jõuluküünlad akendele, klassidesse lumelinnud, uhke kuuse maja ette. Lapsed valmistuvad jõulupeoks, valmimas on

jõulunäidend koos lauludega. Väikesed mudilased harjutavad oma esimest bändilugu. Lastel käivad päkapikud, kes poevad väikese kommi. Ees ootavad jõulupäevad oma tegemiste ja õpitubadega. Ja peamine, et meil on sel aastal nii varakult ilus lumi. Rahulikku meelt ja valget säravat talve!

**VÄRSKE KALA JA MEREANNID
SINU KODUKANDIS OTSE PÄRNUST**

IGAL NELJAPÄEVAL!

Detsembri eri- **2, 9, 16, 22, 30.12**

TÕRVA 10:10 - 11:30

TURUPLATSIL, VESKI 7A

VÕI TELLI MEIE E-POEST ETTE, MIDA SOOVID JA TOOME SELLE KAASA SIIA MÜÜGIPUNKTI!

KALAMAJAKAS.EE

+372 5697 9340 /8.00-16.00/

VAIMUELU VAEVALINE, AGA LIHTNE TEE

Peep Leppik,
üks vananev Helme koolmeister (PhD)

Üle 30 aasta tagasi toimusid meie ühiskonnas suured poliitilised muutused. Vähem mõtlevad inimesed arvasid, et kõik peab muutuma. 1987. aastal võeti suund kooli uue õppekava koostamisele ja üha levis loosung – lõpetage koolis faktiteadmiste õpetamine ja pangem lapsed hoopis mõtlema!

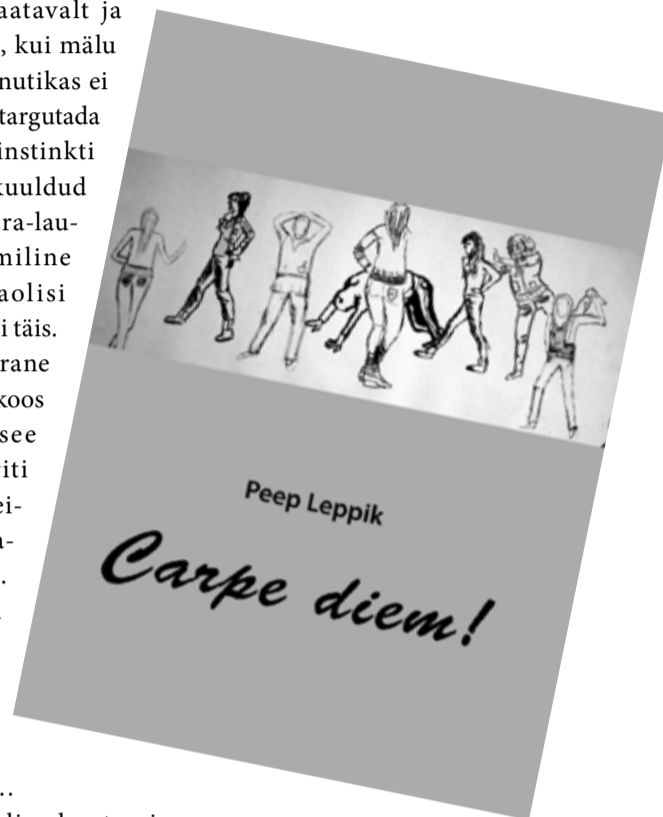
Seda suunda levitasid (ja levitavad praegugi) paraku inimesed, kes ise teadust ei tundnud... Toona suhtusime ka Läänest tulevasse sinisilmiselt ja nii teadus ununeski. Meie kaasmaalane akadeemik Endel Tulving (sünd 1927) tegi uurimustest maailmas järelduse – inimese kui aruka olendi tegevus toetub kolmele sambale – taju, mälu ja mõtlemine. Oleme sel lähemalt peatunud veebilõngu „Inimese kujunemine arukaks olendiks“ 1. osas (2018), mis internetis kättesaadav. Nähes, et kõik (ka õpetajad, lapsevanematest rääkimata) on „mõtlemise arendamisega“ segaduses, sai kirjutatud käsitlusi protsessi teaduslikuks selgitamiseks. 2003 ilmus „Mõtlemine on huvitav“ ja „Lapse ja tema mõtlemise arendamine“. Paraku kadus ka tõsiteadusliku kirjanduse lugemine – võitis kommertsmaailm.

Kõik toimub siiski looduspäraselt – välismaailmast võtame info vastu meeltega (nagu loomadki). Osa vastuvõetust salvestub mälus teadvustamatult ja veel tähtsam – mälus olevat kasutab inimene mõtlemisel. Me pole võimelised keerukalt,

sügavuti, ettevaatavalt ja loovalt mõtlema, kui mälu tühjavoitu (siin nutikas ei aita). Võime vaid targutada ja jäljendamise instinkti mõjul korrata kuulnud moodsat sõnavara-lauseid – algoritmiline mõtlemine. Taolisi inimesi on Eestigi täis. Kel hea sünnipärane (!) sõnavoolavus koos kõrge egoga, see tunneb end (eriti tiitli toel) kõneisiku või nõustaja-eksperdina. Pedagoogika vallas märkan, et esinejad pole ise lugenud ühtki teaduspõhist raamatut...

Koos materjali salvestamisega mälus käib märkamatu ka mõtlemise areng. Koolis ei tohi unustada, et faktiteadmisi ei tuubita st ei viida mällu mõtestamatult, vaid salvestatakse esmatajujargsete erinevate protsesside kaudu. Õpilane peab

olema valmis pingutuseks ja tähelepanu koondamiseks. Kuid alushariduses, kus ülitähtsad mõisted, ja pärast murdeiga toimub see täiesti erinevalt, millest oleme ka palju

kirjutanud ... Vanemas astmes on mõtlemise arendamisel vajalik, et õpetaja paneks oma õpilasi tunnis-kodus mälus oleva materjaliga sooritama mõtlemisoperatsioone (võrdlemine, analüüs, süntees, üldistamine ja abstraherimine). Nii kujuneb tasapisi meie arukus.

2018 kajastas ajakirjandus arukuse (IQ) langust Euroopas viimasel põlvkonnal seitse (!) standardpunkti (Eesti gümnaasiumilõpetajatel 2001-2012 isegi 8 standardpunkti). Asjatundja ütleb kohe – see on faktide salvestamise ja vaimse töö vähendamise tulemus. Vaid piltide tajumine põneva lobisemisega ei arenda!

Ühiskonnas toimuvat on raske tava inimesel mõjutada, kuid iseennast küll. Juba 1980-ndatel selgus, et alates murdeast on inimest vaimselt kõige enam arendav just lugemine. Seepärast – lugegem-lugegem! Praegu on selleks eriti soodne aeg. Nii raske on mõista inimesi, kes hädaldavad, et on igav – pole midagi teha. Samas ilmub

meil erakordselt huvitavat materjali, millest oleme ka kirjutanud. Raamatukeses „Carpe diem!“ (2020) olen üheksal leheküljel pannud kirja olulised teaduspõhised raamatud, mis ligi 25 aasta jooksul said läbi loetud. Aga veel lõppeva aasta algul andsid Tõrva raamatukogu lahed noorikud laenutusel infoks, et olime Reedaga lugenud nende raamatukogus ligi 25 tuhande (!) euro eest kirjandust. Ja nii see tarkus tulebki ... Hm!

Kohtasin bussis Elmar Oravat, kes kinkis mulle suvel ilmunud raamatu „Mälestuste mail“ Henn Soopalu kenade joonistustega. Siit ei tasu otsida tõsiteaduslikku juttu – Elmar Orava lood on alati kõlblusega seotud. Vaimsuse kõrval on ka kõlblus allakäiguteel. Oma mina tähtsustamisega oleme kohati jõudnud meedias isegi ema-isa hukkamõistmisteni. Seda enam, et nad ise ei saa ju sel teemal midagi öelda. Meiegi jutt jäi pooleli Helme kalmistu peatuses, kus Elmar väljus – oli tema Ema surma-aastapäev ...

KAITSELIIDU VALGAMAA MALEV TÄHISTAS 103. SÜNNIPÄEVA

Ivi Tigane

18. novembril toimunud sünnipäeva puhul viidi läbi samaaegselt pidulikud rivistused nii Valgas, Tõrvas kui ka Otepääl.

Tõrvas toimus kogunemine Tõrva Gümnaasiumi mälestussamba juures. Pidulikul rivistusel kõlas hümn ning kõneles EELK Helme Maarja õpetaja Arvo Lasting. Kaitseliitlaste rolli Eesti iseseisvuse hoidmisel on raske alahinnata ning rivistusel peeti vaikushetk ka meie hulgast lahkunud liikmete mälestuseks. Ausamba jalamile asetati pärg. Valgamaa maleva Helme üksikkompanii ülem, leitnant Riho Karu andis üle maleva pealiku ergutused tublidele tegevliikmetele. Kaitseliidu keskjuhatuse otsusega pälvis Kaitseliidu teenetemedali III klassi malevlane Endel Nael. Aasta kodutütre tiitel anti üle Annela Reinholdile. Leitnant Karu tõstis oma sõnavõtu esile neid inimesi, kelle algatusel sündis toonane rahva omakaitse. Härra leitnant tänas kõiki oma kompanii liikmeid. Muusikalise osa eest hoolitsesid rivistusel kohalikud muusikud Gerda ja Kristjan.

Valgas toimus pidulik sündmus J. Kuperajnovi tänaval asuva vabadussamba juures.

Tseremoonia avas Eesti hümniga segakoor Rõõm, misjärel tervitasid pidulikule sündmusele kogunenud malevkonna liikmeid ja külalisi malevapealik Kaido Lusik ning vallavanem Monika Rogenbaum, meenutati maleva ajalugu. Pärjad vabadussamba jalamile asetati Kaitseliidu Valgamaa maleva ning Valga vallavalitsuse nimel.

Otepääl toimus pidulik rivistus Otepää Vabadussamba juures. Sõna võtsid Kaitseliidu Valgamaa maleva staabiülem Sulev Taimur ja Otepää vallavanem Jaanus Barkala, kes on ka KL Valgamaa maleva pealiku abi. Vabadussamba jalamile asetati pärjad. Kaitseliidu Valgamaa maleva malevapealik Kaido Lusik tänas silmapaistvamaid malevkonna liikmeid. Kodutütärde Valgamaa ringkonna aasta noortjuhi tiitli pälvis Maria Sikk, Noorte Kotkaste Valgamaa maleva aasta noortjuhi tiitli Vallo Virnas.

Valgamaa malev on Valga

maakonna haldusterritooriumil tegutsev Kaitseliidu struktuuriüksus, kelle ülesanne on rahva vaba tahte kaasaamine ühiskonna julgeoleku tagamiseks. Malevat juhib malevapealik, maleva allüksused on Valga malevkond, Otepää malevkond, Helme üksikkompanii ja üksikrühm ILVES.

TSIRK LENDAS ABJA-PALUOJALT UDMURDIMAALE

Tsirk sai üle antud udmurtidele

Mulgid koos kultuuriministriga. Fotod: TaaVid Meedia

27. novembril toimus Mulgimaa ajaloolises pealinnas Abja-Paluojaal soome-ugri kultuuriaasta pidulik lõpetamine. Abja-Paluoja andis 2022. aastaks pealinna tiitli üle Udmurdi külale Baiterek.

Suurejooneline kultuuriaasta sai väärrika lõppakordi XIII Mulgi konverentsi, Mulgimaa uhkuse välja kuulutamise ja Mulgi Kultuuri Instituudi 25. juubeliga.

Mulgimaalt lendas tsirk ehk soome-ugri hõimuliikumise sümbol edasi Udmurdimaale. Soome-ugri kultuuriprogrammi juhtinud Mulgi Kultuuri Instituudi juhataja Ave Grenberg ütles, et hoolimata keerulistest oludest, mis maailmas möödaval aastal tooni andsid, oli kultuuriaasta edukas ja tõi Mulgimaale palju tuntuust nii kodumaal kui riigipiirist väljapool. „Soome-ugri hõimuliikumise eesmärk on edendada meie ühist kultuuri ja tuua meid hõimurahvastena üksteisele lähemale,“ ütles Grenberg ja lisas, et möödud aasta tuletas mulkidele meelde, kui oluline on

koostöö ühise eesmärgi nimel.

Aasta soome-ugri kultuuripealinna andis Grenbergi sõnul Mulgimaale võimaluse soome-ugri kultuuriruumis välja paista ning tuua hõimurahvaste kultuurilist mitmekülsust aasta vältel erinevate sündmuste kaudu ka Mulgimaale.

Terve aasta vältel oli äärmiselt mahukas kultuuriprogramm suure pinge all, sest olud muutusid kiiresti ja ettearvatult. „Pidime tegutsema väikese etteatamisega, paindlikult ja otsustavalt. Hõimurahvad said üksteisega tuttavaks, kui mitte füüsiliselt kohtudes, siis moodsaid suhtlemisvõimalusi kasutades, tundsime rõõmu Mulgi kultuuri, mustrite ja traditsioonide tutvustamisvõimaluste üle ja näitasime eeskujult, et ka väike piirkond võib maailmas suuri tegusid teha,“ kõneles soome-ugri kultuuripealinna projekti juhtinud Ave Grenberg.

Mulgimaa roll maailmas

„Täna on omariiklus säilinud vaid Eestil, Soomel ja Ungaril, kuid

soome-ugri hõimurahvastena on meil kõigil oma traditsioonid, ajalugu, mustrid ja eelkõige inimesed, kes kultuuri edasi kannavad ja säilitavad,“ ütles Grenberg. Seetõttu anti ülemine Mulgi konverentsil, mis mõtestas, milline on erinevate kultuuriruumide roll maailmas ja mida on Mulgimaal anda maailmale ning vastupidi.

Konverentsil osalesid teiste seas Mustlast pärit piloot Mart Lubi, ettevõtja Siim Kabrits, mulgi keele ja kultuuri hoidja Alli Laande, MTÜ URALIC Keskuse tegevjuht Oliver Loode ja mulgi toetusühenduse esimees Helir Valdor-Seeder, kes arutlesid Mulgimaa võimaluste üle maailmas silma paista ja kultuuripealinnaks olemise kogemust ka tulevikus Mulgimaa arenguks kasutada.

Pidupäeval tervitasid külalisi president Toomas Hendrik Ilves ja kultuuriminister Tiit Terik. Ilves meenutas oma tervituses, kuidas soome-ugri

maailm 37 aastat tagasi tema ellu jõudis, mil ta koos vennaga saabus 1. mail Budapesti ja külastati ülikooli soome-ugri kateedrit. Ilves rääkis, kuidas me Eestimaal elame täna vabaduses: „See on vabadus saada kokku hõimlastega ja öelda, mida arvame. See on luksus, mis meil täna on, aga samas on see luksus, mis nii paljudel hõimuvõlledel puudu on.“

Mulgimaa oli kultuurisüda

Kultuuriminister Tiit Teriku sõnul oli Abja-Paluoja tänavu kultuuripealinnana ühendav kultuurisüda 25 miljonile soomeugrilasele. „Auväärne tiitel on toonud Mulgimaale palju inspireerivaid kohtumisi, andnud võimaluse tutvustada siinset kultuurielu, murdekeelt ja ajalugu,“ ütles Terik oma kõnes. „Läbi keele ja tavade koome oma kultuuri, mis ühendab. Mõeldes hõimuliikumisele, mõtleme nii oma kui ka meie hõimurahvaste iseolemisele, ajaloole, juurtele ja tulevikule. Soome-ugri hõimutööd tehes seisame me ühtaegu ka

maailma kultuurilise mitmekesisuse säilitamise eest, et püsima jääksid väikesed keeled ja rahvakillud,“ ütles ta.

Soome-ugri kultuuriaasta lõpetamisel kuulutati välja Mulgimaa uhkus 2021, kelleks on Mulgi pärandi ja traditsioonide hoidja, väärtustaja ja tutvustaja Ly Laanemets.

Soome-ugri kultuuripealinna aasta lõpetamisel tähistati ka Mulgi Kultuuri Instituudi veerandsajandat juubelit. „Instituudi põhikirjaline eesmärk on hoida ja arendada mulgi keelt, kultuuripärandit ja identiteeti ning kaasa aidata piirkonna arengule. On sümbolne, et just aastal, mil Mulgimaa kannab soome-ugri kultuuripealinna tiitlit, tähistame ka instituudi 25. juubelit,“ lisas Grenberg.

Soome-ugri kultuuripealinna programm 2021 on läbi viidud LEADER meetme, Kultuuriministeeriumi, Eesti Rahvakultuuri Keskuse, Hõimurahvaste programmi ja Viljandimaa Omavalitsuste Liidu toel.

TIKSTE TN 5 JA TIKSTE TN 16 KINNISTUTE DETAILPLANEERINGU KEHTESTAMISE TEADE

Tõrva Vallavalitsuse 02.12.2021 korraldusega nr 2-3/2021/552 kehtestati Tikste tn 5 ja Tikste tn 16 kinnistute detailplaneering. Planeeringu koostamise eesmärgiks oli osaliselt muuta Tõrva Linnavolikogu 16. septembri 2003. a määrusega nr 13 kehtestatud „Kangro ja Oa tänavate vahelise maa-ala detailplaneeringut“ Tikste tn 5 krundi ja Tikste tn 16 krundi ulatuses, kus on muudetud krundipiiri ja hoonestuse

paiknemise asukohta ning arvu.

Detailplaneering algatati Tõrva Vallavalitsuse 06.01.2021 korraldusega nr 2-3/2021/1. Sama korraldusega jäeti algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine. Planeeringuala hõlmab Tõrva vallas Tõrva linnas Tikste tn 5 ja Tikste tn 16 kinnistuid, planeeringuala suurus on 2773 m².

Kummagi planeeritava krundi omanik soovis muuta hoonete

paiknemist krundil ja hoonete arvu. Planeeringulahendusega on mõlemale krundile lubatud ehitada 1 põhihoone ja 2 abihoonet maksimumaalse ehitisealuse pinnaga 300 m². Hoonete suurim lubatud suhteline kõrgus maapinnast on 9 m. Põhihoone ehitisealune pind ja kõrgus peavad olema suuremad kui abihoonel. Tikste tn 5 krundipiirid on naabrite vahelisel kokkuleppel muudetud planeeringu koostamise

käigus. Planeeringulahendus arvestab krundiomanike soove ja naabrusõigusi uue ehitisealuse määramisel. Naaberkrundidel võib endiselt ehitada vastavalt kehtivale detailplaneeringule, kuid ehitamisel tuleb arvestada tuleohutuskujuga 8 m.

Detailplaneeringu elluviimisega ei kaasne kavandatava tegevusega olulist keskkonnamõju, mis võiks põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu

inimese tervise või vara. Detailplaneeringus kavandataval tegevusel puudub oluline mõju valguse, soojuse, kiirguse, lõhna ning õhusaaste osas.

Kehtestatud detailplaneeringuga ja kehtestamise korraldusega on võimalik tutvuda Tõrva valla veebilehel <https://torva.kovtp.ee/tikste-tn-5-ja-tikste-tn-16-kinnistute-detailplaneering> ja Tõrva Vallavalitsuses (Kevade 1, Tõrva linn).

LUGEJA KÜSIB, JURIST VASTAB: KAS PEAN VASTAMA TÖÖKÕNEDELE KA PÄRAS TÖÖPÄEVA LÕPPU?

Lugeja:

Tööandja soovib, et ma oleksin talle ja klientidele igal ajal kättesaadav. Minu tööaeg on 8-17ni, kuid tihtipeale helistavad kliendid peale tööpäeva lõppu, ma pean kõnele vastama ja kliendile pakku-
mise saatma. Tööandja ütles, et valve-
aeg on töölepingu seaduses lubatud ja
ma olen kohustatud kõnelele vastama
ka peale tööpäeva lõppu. Kas ma pean
olema peale tööpäeva lõppu kättesaadav?
Kas selle aja eest saan ka töötasu?

Vastab Tööinspektsiooni juhtiv nõustamisjurist

Sandra Kuus:

Valveajal ei ole töötaja kohustatud
täitma tööülesandeid, aga ta peab
olema kokkulepitud tingimustel
valmis tööandja korraldusel tööüles-
andeid täitma asuma. Valveaega saab
rakendada üksnes siis, kui selles on
kokku lepitud. See tähendab, et kui
töötaja ja tööandja enne töö alustamist
valveajas kokku ei lepi, siis töösuhte
kestel saab tööandja teha ettepaneku
valveaja rakendamiseks, kuid töötajal
on õigus sellest keelduda.

Valveaja eest tuleb töötajale maksta
tasu, mis ei või olla väiksem kui 10%
kokkulepitud töötasust. Tööajaks
loetakse see osa valveajast, mil töötaja
allub tööandja juhtimisele ja kontrol-
lile. Kui töötaja asub tööülesandeid
täitma (nt vastab kliendi kõnele), ei
ole tal enam valveaeg, sest valveaeg ja
tööaeg korraga olla ei saa.

Näide: töötaja valveaeg on planeeritud
kestma viis tundi. See katkeb,
kuna ta asub täitma tööülesandeid,
mida ta teeb kaks tundi. Ta saab
valveajatasu kolme tunni eest ja
töötasu kahe tunni eest.

Ka valveaja rakendamisel peab
tööandja tagama töötajale igapäevase
ja –nädalase puhkeaja. Näiteks tööaeg
on 8 tundi, millele järgneb valveaeg.
Valveaeg saab antud juhul olla maksimaalselt
5 tundi pikk ning sellele
peab järgnema vähemalt 11-tunnine

järjestikune vaba aeg. Samuti peab
töötajale olema tagatud iganädalane
puhkeaeg 48 tundi või summeeritud
tööaja puhul 36 tundi järjest.

Kui te ei ole valveajas kokku leppinud,
siis võib peale tööpäeva lõppu
tööülesannete täitmine olla ületun-
nitöö tegemine. Ületunnitöö on
üle tavapärase aja töötamine, mida
tehakse kas poolte kokkuleppel või
tööandja ühepoolisel nõudmisel,
kui see on põhjendatud erakorralise
ja ajutise olukorraga, mistõttu
töötaja panus on vajalik. Summeeritud
tööaja puhul selguvad üle- või
alatumnid arvestusperioodi lõpus.

Ületunnitöö hüvitamiseks on kaks võimalust.

Esimesel juhul hüvitatakse ületun-
nitöö vaba aja andmisega ületunni-
tööga võrdses ulatuses. Vaba aega
tuleb anda töötaja tööajast ning
tasustada nagu tavalist tööaega. Nii on
töötajale ületunnitöö tegemise eest
tagatud piisav kompensatsioon ning ta
on kaitstud võimaliku töötasu languse eest.

Näide: töötaja teeb 8 ületundi. Ta
saab ühekordse tasu 8 ületunni eest
ning seejärel 8 vaba tundi, mille eest
makstakse samuti ühekordne tasu.

Teine võimalus on hüvitada
ületunnitöö rahas. See aga eeldab
kahepoolset kokkulepet ning ületun-
nitöö eest tuleb maksta vähemalt
1,5-kordset tasu.

Kokkuvõttes, kui pooled on
kokku leppinud valveaja kohaldami-
ses, siis peab töötaja olema kokku-
lepitud valveajal valmis töö tegemi-
seks. Valveaja eest maksab tööandja
valveaja tasu, tööaja (kui töötaja
täidab tööülesandeid) eest töötasu.

Kui valveajas kokkulepitud
pole, siis võib peale tööpäeva lõppu
tööülesannete täitmine olla ületun-
nitöö tegemine, mis tuleb tasustada
kas tasustatud vaba ajaga või kokku-
leppel rahas 1,5- kordselt.

Müüme ja hindame Sinu kodu!

Võta ühendust!

Evelyn Luik
5692 9263

evelyn.luik@
arcovara.ee

ARCO VARA

A-Ülevaatus
autoülevaatus.ee

UUS
TEHNOÜLEVAATUS
TÕRVAS

Viljandi 30

Oled oodatud!

T-R 9.00-18.00 L 9.00-15.00 ————— tel 5887 6897

VABATAHLIK SELTSILINE PAKUB TURVATUNNET

2021.- 2023. aastatel viib Eesti Küla-
liikumine Kodukant Sotsiaalministeeriumi tellimisel ja Euroopa Sotsiaalfondi toel läbi projekti “Vabatahtlike kaasamise koostöömudeli rakendamine hoolekandesüsteemi”. Selle projekti tegevused toimuvad Valgamaal Tõrva ja Valga vallas ning on suunatud just eakatele ja erivajadustega inimestele, et pakkuda neile vabatahtliku seltsilise tugitegevusi.

Mida vabatahtlik seltsiline saab pakkuda:

- abivajajaga koos olemine ja suhtlemine;
- saatjaks olemine koduväliste tegevustega tegelemisel, näiteks koos jalutamine või ühised külastused raamatukokku;
- eaka või erivajadusega inimese toetamine avalike eluliste teenuste kasutamisel, näiteks abistamine arsti juurde minemisel ja tulemisel või aitamine ametkondadega asjaajamisel või teejuhuks olemine, kui on nt tegemist mäluhäiretega inimesega;
- tugitegevuse pakkumine lihtsamate kodutöödega tegemisel, mida abisaaja üksi ei teeks, aga koos toetajaga oleks (kasvõi osaliselt) võimaline tegema.

Milline on kohaliku omavalitsuse roll?

Eelkõige on oluline abivajajate kohta informatsiooni jagamine, sest just omavalitsuste sotsiaalhoolekande

spetsialistidel on olemas suurem osa teadmised abivajajate, nii eakate kui ka erivajadustega inimeste kohta.

Kuidas me leiame vabatahtlike seltsilisi ja mis võiks olla nende motivatsioon oma abi pakkuda?

Vabatahtlike kaasamiseks kasutame eelkõige piirkondade vabatahtlike organisatsioone ja kogukondade eestvedajate võrgustikke. Samuti teeme maakondlikke teavituskampaaniaid läbi kohalike lehtede, perearstide, tervisekeskuste, maakonna tervisenõukogude, kohalike omavalitsuste asutuste, raamatukogude, päevakeskuste, eakate klubide jne.

Vabatahtlik tegevus pakub positiivset emotsiooni, vaheldust igapäevasele rutiinile, võimalust ennast arendada ning oma maailmapilti avardada. Vabatahtlikena saavad liituda kõik vähemalt 16-aastased huvilised.

Kuidas maakondlikult vabatahtliku seltsilise tegevusi korraldatakse?

Maakonnas toimetab maakondlik koordinaator, kes koostöös omavalitsusega neilt saadud info põhjal viib kokku vabatahtliku seltsilise ja abivajaja.

Vabatahtlike seltsiliste koordinaator maakonnas hoiabki töös terve maakonna vabatahtlike võrgustikku, toetab neid, leides motivatsioonivõimalusi ja on vajadusel kõigis

üleskerkinud küsimustes kontakti-
kuks abivajajatele, vabatahtlikele ja omavalitsustele.

Kuidas saab soovi korral küsida endale (oma lähedasele), s.o. 65 + või erivajadusega inimesele vabatahtlikku seltsilist?

Andke teada oma (oma lähedase) soovist ja vajadusest oma omavalitsuse sotsiaaltöötajale, kes informeerib maakonna koordinaatorit.

Andke teada oma (oma lähedase) soovist ja vajadusest Valgamaa vabatahtlike seltsiliste koordinaatorile - Helen Metsma, tel 5656 1655, e-kiri helenmetsma@gmail.com, kes suhtleb omavalitsuse sotsiaaltöötajaga ja tegutseb edasi Teie (Teie lähedase) huvides.

Eeldame, et vabatahtliku ja abivajaja regulaarsete kohtumiste käigus levib positiivne kogemus suust suhu ning leidub veel abivajajaid, kes soovivad vabatahtlike seltsilisega kohtuda või neid appi paluda.

Kuidas saavad kirjeldatud tegevusteks enda abi pakkuda vabatahtlikud?

Andke teada oma koostöösoovist Valgamaa koordinaatorile - Helen Metsma, tel 5656 1655, e-kiri helenmetsma@gmail.com, kes võtab seejärel Teiega ühendust ja jätkab eesmärgipäraselt tegevust.

KIRIK KOSUTAB MEID KEERULISEL AJAL

ARVO LASTING

Armsad koguduste liikmed, kõik meie kihelkonna kodanikud, teie perekonnad, sõbrad ja külalised, kallid lugejad. Soovin teile kõikide meie koguduste nimel rahulikku ootusaega, kosutavaid saabuaid jõulupühi ning uusi lootusi uueks aastaks.

Tänavu kutsub adventiaeg meid hõiskama ja rõõmustama, sest Issand saabub ja asub meie keskele. Meie hõiskamine ja rõõmustamine on äreval ajal pigem piiratud. Raske on leida väljapääsu sellest tüütust ja ahistavast ärevusest. Kuhu me ka ei astuks, me ei pääse lühemaski vestluses ega mõtiskluses meid piiravast kriisiteemast.

Ega me kirikuski pääse käesolevate oludega arvestamast. Ei või me siingi unustada riske maandamast. Tuleb siingi üheskoos seltsides kanda maski, hoida hoosalt puhtust ning kasutada avarat ruumi hajutamiseks. Nii palume näiteks jõulude ajal kirikus turvaliselt toime tulla. Et me kirikus ei jääks seisma ustele ega

vahekaikudesse ja leiaksime kiiresti istekohad, et me ei tekitaks kusagil tihedamat kogumit ega sunniks hili-semaid tulijaid meist mööduma.

Kirikus jätkub jumalateenistusi piisavalt sageli jõulukuu ja pühade-aja jooksul. Võime valida erinevaid aegu, et hajutada meie osavõttu.

Kuigi kirikusse lubatakse korraga mahutada kuni 50 inimest, kutsun teid kiriku ust katsuma, kui me oleme avatud. Kirikus on vähem inimeste ranget jaotamist isegi praegusel piirangute ajal. Siia sisenemiseks pole vaja esitada dokumente. Oma teemade valikul arvestame maailma olukorra ja meie aktuaalsete teemadega oma kõnedes ja palvetes, aga me suudame ka vaevavaid teemasid vältida või leida teed nendest lõõgastumiseks. Julgen öelda, et kirik on paik, kus koroonaviiruse teema meid vähem tüütab, vaevab või piirab. Võrreldes kaubakeskuste, kultuuriasutuste või reisi- teedega, kuhu me palju enam kipume. Kas ei kohta me seal palju kindlamalt koroonateemalisi küsimusi ja punkte

kui kirikus. Vaid kodumaine loodus suudab selle poolest pakkuda vaieldamatut konkurenti kirikule.

Ka püüame kirikus kuulutada kindlamaid sõnumeid ja vankumatuid töötusi iidsest Piiblist. Me küll ei leia kirikust igäüks oma küsimustele täpseid vastuseid. Neile

TEATED

- 19. dets kl 11 adventiaeg Tõrva Misjonimajas, õp.Valdo Maamägi ja Arvo Lasting
- 24. dets kl 14 jõuluõhtu Taagepera kirikus
- 24. dets kl 16 jõuluõhtu Helme kirikus (vajadusel teine jumalateenistus kl 17)
- 25. dets kl 11 Jõulupüha Helme kirikus, armulaud
- 25. dets kl 13 jõulud Riidaja kirik-kabelis
- 31. dets kl 16 vana-aasta

- Helme kirikus, armulaud
- 1. jaan kl 11 uusaasta Helme kirikus, armulaud
- 6. jaan.kl 12 LASTE JÕULUKIRIK
- 9. jaan.kl 11 Helme kirikus
- 9. jaan kl 14 Taagepera kirikus.

Facebook. Valdo Maamägi ja Tõrva Immaanueli kogudus.

küsimustele, mida tõstatavad tänased uudised ja muutlikud sõnumid. Aga Issanda kindel sõna kannab meid tugeval jõul ning täidab meid kannatlikkuse ja rahuga.

Nii lahedatel kui ka ärevatel aegadel on Jeesuse sünni sõnum kutsunud rahvaid hõiskama ja rõõmustama

kasvõi rahulikumalt ja vaiksemalt omaenda südames sügaval, aga kindlalt ja vankumatult. Sest Issand saabub meie kõikide keskele, kindlasti ka Sinu juurde, kui oled Tema avatud. Ning ootab Tema pühakoda ja altar kindlasti ka Sind Issanda õnnistust leidma.

KÜTTEKOLDED ja KORSTNAD KORDA!

Tellige varakult kütteseadmete puhastus ja remonttööd!

Valga Tuletõrjeühing

- Korstnapühkimisteenus tolmuimejaga
- Pottsepatööd (korstnad, pliigid, ahjud jne)
- Kortermajade ventilatsioonisisu teemi puhastamine
- Tulekustutite ja suitsuandurite kontroll, hooldus, müük

Valga, Puiestee 2, E-R8-17
Tel 5333 5233, 766 1009 ja 521 0357
valga.tuletõrje@gmail.com

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900

FOREST RESERVES

OSTAME METSAKINNISTUID, KASVAVA METSA RAIEÕIGUST, PÕLLUMAAD KOOS METSAGA

+372 515 6858
info@forestreserves.ee
www.maa.ee

EHITUS-, REMONT- JA RENOVEERIMISTÖÖD.

Kõik vajalikud tööd kodule ilusa ilme loomiseks ühest kohast. Sisetööd, välitööd, abi- ja kõrvalhoonete ehitus.
Tel. 56726823
www.teenustööd.ee

Saekettide valmistamine, teritamine ja parandamine. Hüdروvoolikute valmistamine. Hüdromar OÜ tel. 56294013.

Vanametalli KOKKUOST ALATI HEAD HINNAD

5198 1222

PETSERI 38A, VALGA
www.tolmets.ee

Tõrva - Helme KÜTTEKONTOR OÜ

Lõhutud lepa küttepuid, pikkustes 25 kuni 60 cm.
Hind 35-39 €
Saepurubrikett 185 €/t

Küttegaanul 6 mm 180€/alus.
Koos transpordiga Tõrva linnas 185 €/alus.

Tel: 56 51820

Tartumets

OSTAB: METSAKINNISTUID, PÕLLUMAAD, RAIEÕIGUST, KAITSE ALL OLEVAID KINNISTUID

KÜSI PAKKUMIST VÕI KIRJUTA

555 77 007 | janno@tartumets.ee

Meie tunneme kohalikku kinnisvaraturgu ja oskame väärtustada sinu vara!

Arle Leht hindaja
5559 5846
arle.leht@pindi.ee

Anna Prannitsuk maakler
5694 9719
anna.prannitsuk@pindi.ee

Hans Heinjärv maakler
528 0812
hans.heinj arv@pindi.ee

PINDI KINNISVARA

Juhtiv kinnisvarabüroo Eestis. Kogemust aastast 1995

OSTAME PÕLLU- JA METSAMAAD

Oleme suurim eramaa omanik Valgamaal ning tegutsenud üle 21 aasta

ANTS ERIK / 50 91 575

METSATERVENDUSE
www.metsatervenduse.ee

MILVI JA ANTS KALPUS – 65 AASTAT ÜHISEL ELUTEEL

Vello Jaska

Milvi ja Ants Kalpus on näinud oma pikal koos elatud aastatel nii õisi kui ohakaid, kuid olenemata kõigest, on nende juhtmotiivideks jäänud optimism, elujaatus ja muusika.

Milvi on sündinud ja kasvanud Tõrvas, Ants aga Tarvastus.

Antsu kodu lähedal Tarvastus oli Tõrva kooperatiivi kauplus. Milvi ema oli seal müüja. Mõnikord käis noor neiu emal külas ja nägi seal esimest korda meeldiva olemisega noormeest Antsu. Nende pilgud kohtusid, kuid seekord ei mõistnud neist kumbki, kui paljutähenduslikud need pilgud olid.

Nädala pärast läks Ants Tõrva Tantsumäele peole ja seal kohtusid noored uuesti. Ilm oli ilus, loodus imekaunis ja lemmikmeloodiad ansambliit kõlasi smaragdreheliste puude latvadeni. Antsul tekkis vastupandamatu soov oma salapärase tütarlaps tantsima võtta, kuid julgusest jäi puudu. Aga kui ta oli sõbraga pudeli veini hinge alla pannud, läks ja kummardas Milvi ees. See oli juba otsustav samm noorte lähenemise teel.

Tagakiusamine koolis

1955. aastal oli Antsu leeripäev Mustla kirikus. Milvi ema kutsuti ka sellest sündmusest osa saama. Küllap sellepärast, et tema kaupluse kaudu sai Ants oma leerilauale toidukraami ja korraliku ülikonna osta. Ants saatis ühe autoga poisi ka Mivile järele. Neiu läks ja nii see suhe aina edenes.

1955.-1956. aastal töötas Ants kombainerina Stalini Tee (Vambola) kolhoosis, Milvi aga asus Tallinna Pedagoogilises Instituudis saksa keele erialale õppima.

„Sain instituudis lõpetada ainult kaks kursust. Juba vastuvõtukomisjonis öeldi mulle, et juhul, kui teid vastu võetakse, peate olema kommunistlik noor. Et õppima saada, astusingi komsomoli. Kuid üsna varsti sai mulle selgeks, et minu mõtted ja soovid ei ühti selle aja mentaliteediga,“ meenutab proua Kalpus.

„Mind häiris see, et koosolekutel võeti vastu igasuguseid otsuseid, kuid midagi ei tehtud ära. Selle peale ütlesin kord, et olin ikka loll küll, et kommunistlikuks nooreks astusin. See kanti kõrgetele ülemustele ette ja mulle öeldi, et teist nõukogude õpetajat ei saa. Sellest hetkest algas minu tagakiusamine. Eksamil pandi hinne rahuldav, mistõttu mulle enam stipendiumi ei makstud.

Kuna ma aga kodust mingitki toetust ei saanud, pidin koolist lahkuma. Kaasa anti tõend, et materiaalsel põhjustel kooli ei lõpeta. Kuid tegelik põhjus oli minu protest valitseva korra suhtes,“ rääkis Milvi Kalpus oma luhtunud õpingutest kõrgkoolis.

Sõrmused sõrme esikus

1956. aastal läks Milvi Ritsul MTJ-i autokoloni dispetseriks. Ants oli ikka veel Mustla MTJ-is traktorist-kombainer, kuid noorte edasised suhted viisid selleni, et 22. detsembril 1956. aastal nad abiellusid. Ja mõelgem vaid – sellest tähtsündmusest nende inimeste elus möödub peagi 65 aastat!

Nende abielu registreeriti Tõrva rajooni perekonnaseisu ametis. Paari panija käskis olla poliitiliselt tugev perekond ja kasvatada oma lapsi kommunismi vaimus.

Sõrmused ei tohtinud seal sõrme panna. See olevat kodanlik igand. Sellepärast panid noored sõrmused sõrme esiku nurgas.

Tõrvas oli tol ajal ainult üks sõiduauto. See oli loomaarst Saarmanni oma. Milvi onu sai selle hea mehega kaubale ja see viis noore abielupaari registreerimise kohast oma elukohta Loosi tänav 8.

Lühike sõit küll, aga žest missugune! Tõrvas oli tol ajal ainult üks sõiduauto. See oli loomaarst Saarmanni oma. Milvi onu sai selle hea mehega kaubale ja see viis noore abielupaari registreerimise kohast oma elukohta Loosi tänav 8.

Lühike sõit küll, aga žest missugune! Samas Loosi tänavas peeti ka pulmapiidu. „Selle aja kohta oli meil suured pulmad – 43 inimest. Kuna me mõlemad oleme muusika- ja lauluinimesed, oli terve maja helisevatest meloodiatest tulvil,“ elustas Milvi neid unustamatuid hetki.

Sellesse majja said nad ka omaette toa, mille sisustuseks oli vaid üks diivan, diivanilaud, öökapp ja jõulupuu. Esimene asi, mis nad juurde

osta suutsid, oli äratuskell. Järgmisel kuul õnnestus osta voodi.

Ansambli juhendaja

Ants sai 8. märtsist 1957 kooperatiivi autojuhiks ja sinna jäi ta 16 aastaks.

1958. aastal sündis perre tütar Kaie. Sellest johtuvalt ei saanud Milvi enam Ritsul tööl käia ja läks ka Tõrva kooperatiivi.

„13. juulil 1958, kui Kaie oli viiekuune, otsustasime teda ristida. Selleks oli aga vaja teha teatavad toimingud: minu leeris olemine, siis meie laulatus ja seejärel Kaie ristimine. Kõik see toimus ühel päeval. Toimingud viis läbi Valter Vaasa.

Siis tuli argipäev. Minu ja Antsu jaoks tähendas see perekonna eest hoolitsemist, igapäevast tööd ja sisutihedat kultuurielu,“ rääkis vestluskaaslane. Kooperatiivi juures tegutsesid sel ajal nais- ja meesansam-

bel ning solistid. Neid kõiki juhendas legendaarne Mari Kull. Milvi ja Ants laulsid vastavates ansambrites ja esinesid sageli ka solistina. Samuti laulis Milvi kultuurimaja juures tegutsenud naisansambli ja koos Antsuga segakooris. Neid kollektiive juhendas samuti väsimatu Kulli Mari.

Mari oli nii kuulus, et tema juhendatavaid kollektiive kutsuti igale poole esinema. Milvi laulis naiskooris 43 aastat. Samas kutsus ta kokku ansambli Hermes ja oli selle juhendajaks. Antsu laulmine jätkus KEK-i meesansambli-

Pärast tööpäeva tuli majaehitus

„Oma kodu ehitamist alustasime 1961. aasta suvel. Ehitamine oli sel ajal väga raske. Palgad olid väikesed ja ega saada ka kuskilt eriti midagi ei olnud. Tänu tutvustele ikka midagi sai. Aga endale küll midagi lubada polnud võimalik. Elu oli nii vaene, et teinekord tuli isegi aluspesu paigale paik peale õmmelda. Aga maja kerkis. Pärast tööd tulime seinu laduma, seesmisi töid tegema ja mida iganes. 1963. aasta veebruaris kolisime sisse.“

Vahepeal töötas Milvi paar aastat Tõrva sovhoosi lastepäevakodus, kus oli vanema rühma kasvataja ja muusikak kasvataja.

„1981. aasta 19. detsembril oli meie hõbepulm. Valga perekonnaseisumeti juhataja arvas esialgu, et tahame lahutada ja saatis meid ukse pealt tagasi. Kui saime talle selgeks teha, et meil on plaanis hõbepulmi korraldada, embas meid tugevasti.“

Nende tütreid Kaie ja Reet, kes sündis 1968. aastal, on ka musikaalsed.

„Tagantjärele vaadates on elu väga tööne, tore ja lõbus olnud. Kahju on, et nüüdseks on Tõrva kultuurielu peaaegu täielikult soikunud,“ märkis Ants Kalpus.

Mõlemad vestluskaaslased tunnevad heameelt selle üle, et nende lapsed elavad Tõrva linnas. Väga armas on aga, et nendel on seitse lapselast ja kaheksa lapselapselapselast.

„Meie isiklikus elus on kõik korras. Ei oska paremat tahtagi. Milvile on omistatud piirkonna kultuuri- ja muusikaelu edendamise eest Tõrva linna hõbemärk ja meile on välja antud mitu tänukirja heakorrastatud kodu eest,“ täiendas Ants.

Küsimusele, mis võluväega on teil õnnestunud nii kauaks kokku jääda, ütlesid Milvi ja Ants Kalpus nagu ühest suust: „Peab oskama andestada ja teineteisega arvestada. Selle asemel, et tüli üles kiskuda, on õigem naeratada ja rahuliku südamega edasi minna.“

Kui olin meeldiva vestluse eest tänanud, tuli õnnelik abielupaar ka õue ja saatis mind koduteele sõnades: „Aga ilus lumevalge talv on. Ei osanud sellist oodatagi. Tasub ainult vaadata ja näha.“

